

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

19.10.2023 kl. 12.30

Møterom 546

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)
Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)
Hilde Hauge - vara for Erling Johannes Husabø (a)
Guri Lindblad (b)
Maria Sandtorv Møller (c)
Thomas Helgaland (d)
Elida Øyjord Rødne (d)

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2023/1

Neste møte: 22.11.2023, kl. 09:15 i 546.

Saksliste

Sak 50/23	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Dagsorden:
Sak 51/23	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 24.08.2023. Godkjent på sirkulasjon 28.08.2023.
2	Fullmaktsvedtak: a) Ordgrense på obligatorisk kursoppgave JUS242 Rettergang V-23
3	Orientering om opptak høsten 2023
4	Orientering om «Søknad om utvidet sensurfrist ved mastergradsstudiet i rettsvitenskap»
Sak 52/23	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Oppretting av JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori
SU uttaler	Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å opprette emnet JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori, med undervisning første gang vårsemesteret 2024.
2	Handlingsplan for utdanning 2024-2025
SU uttaler	Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å vedta handlingsplan for utdanning 2023-2030.
	Vedtaksaker

Sak 53/23	Grunnfradrag i undervisningen for administrasjonsarbeid (postdoktorer)
Vedtaksforslag	Grunnfradraget for postdoktorer med undervisningsplikt settes til 60 timer pr. år. Tilleggsfradrag for spesifiserte oppgaver settes til inntil 10 timer pr. år.
Sak 54/23	Utsatt oppstart av JUS2306 Fair Trials in Europe – Bachelor
Vedtaksforslag	Det tilbys ikke undervisning eller eksamen i JUS2306 Fair Trials in Europe – Bachelor vårsemesteret 2024. Første gangs gjennomføring av emnet blir vårsemesteret 2025.
Sak 55/23	Endring i emneansvaret for JUS215 Juridisk metode
Vedtaksforslag	Førsteamanuensis Bjarte Thorson erstatter professor Camilla Bernt som emneansvarlig på JUS215 Juridisk metode fra dags dato.
Sak 56/23	Litteraturlister for JUS2312/3511 Legal Philosophy (bachelor og master) vårsemesteret 2024
Vedtaksforslag	Litteraturlister for JUS2312 Legal Philosophy (bachelor) og JUS3511 Legal Philosophy (master) for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 57/23	Litteraturliste for JUS2315/3515 EU and EEA Public Procurement Law (bachelor og master) vårsemesteret 2024
Vedtaksforslag	Litteraturlister for JUS2315 EU and EEA Public Procurement Law (bachelor) og JUS3515 EU and EEA Public Procurement Law (master) for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 58/23	Litteraturliste for JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor) vårsemesteret 2024
Vedtaksforslag	Litteraturliste for JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor) for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 59/23	Litteraturliste for JUS2311/3511 International Climate Law (bachelor og master)
Vedtaksforslag	Litteraturlister for JUS2311 International Climate Law (bachelor) og JUS3511 International Climate Law (master) for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 60/23	Litteraturliste for JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe (bachelor) vårsemester 2024
Vedtaksforslag	Litteraturlisten for JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 61/23	Litteraturliste for JUS232 Rettshistorie og komparativ rett (12 studiepoeng) vårsemester 2024
Vedtaksforslag	Litteraturlisten for JUS232 Rettshistorie og komparativ rett for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 62/23	Litteraturliste for JUS233 Komparativ rett (2 studiepoeng) vårsemester 2024
Vedtaksforslag	Litteraturlisten for JUS233 Komparativ rett for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 63/23	Litteraturliste for JUS2321 Introduction to Chinese Civil and Commercial Law. Saken blir ettersendt.

Vedtaksforslag	Litteraturlisten for JUS2321 Introduction to Chinese Civil and Commercial Law for vårsemesteret 2024 vedtas.
Sak 64/23	Opprettelse av retningslinjer og instruks for justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave
Vedtaksforslag	Retningslinjer og instruks for justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave vedtas.
Sak 65/23	Endring av rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner ved Det juridiske fakultet
Vedtaksforslag	Rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner ved Det juridiske fakultet endres i tråd med saksnotatet og vedlegg 2.
Sak 66/23	Tillegg til læringsutbyteskildringa i engelske emne
Vedtaksforslag	Viser til vedtaksforslag i saksnotatet.

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen
Leder

Anne Grethe Nielsen
Sekretær

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 51/23-3
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Oppsummering av opptakene ved Det juridiske fakultet høsten 2023

Det har blitt gjennomført fem opptak til fakultetet høsten 2023. To av disse er delegert til henholdsvis Samordna opptak og sentralt opptakskontor ved UiB:

- Opptak til femårig masterprogram i rettsvitenskap
- Opptak til toårig masterprogram i rettsvitenskap

Fakultetet fastsetter opptaksrammer og tilbudstall ved disse opptakene, samt tar imot og saksbehandler godskrivingsøknader fra disse studentene.

Ved fakultetet lokalt har det blitt gjennomført tre opptak:

- Opptak til spesialemer
- Opptak til poststudierett
- Opptak av internasjonale avtalestudenter (i samarbeid med Studieavdelingen)

MAJUR - Opptak til femårig masterprogram i rettsvitenskap via Samordna opptak og godskrivning

Fakultetets måltall for opptaket høsten 2023 er 380 studieplasser (tilbake på 2019-nivå), mot 384 i 2022. Universitetsstyret vedtok i sak 7/22 kutt i antall studieplasser fra studieåret 2023/2024 som følge av at flere av «korona-studieplassene» opprettet i revidert nasjonalbudsjett i 2020 ble inndratt av regjeringen og omfordelt til andre utdanningsområder. Det juridiske fakultet fikk inndratt 9 studieplasser med 4-årig finansiering.

Det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap ved UiB er fortsatt Norges tredje mest populære studium i antall førsteprioritetssøkere.

I 2023 var første gang fakultetet hadde et aktivt suppleringsopptak til femårig master i det nasjonale suppleringsopptaket som gikk 27. juli. Det ble gitt 707 tilbud i hovedopptaket (innmeldt tall 680), og 43 tilbud i suppleringsopptaket (innmeldt tall 25). Et lavere antall svar enn ønsket, samt det foreløpige antallet søknader om godskrivning av ekstern utdanning og reserverte studieplasser var årsaken til dette.

Dermed endte det totale tilbudstallet på rekordhøye 750. mot 703 i 2022. Av disse 750 tilbudene var det 535 som takket ja til studieplass, mot 533 i 2022. Per 1. oktober 2023 er det 445 som har semesterregistrert seg for høstsemesteret 2023, mot 423 i 2022.

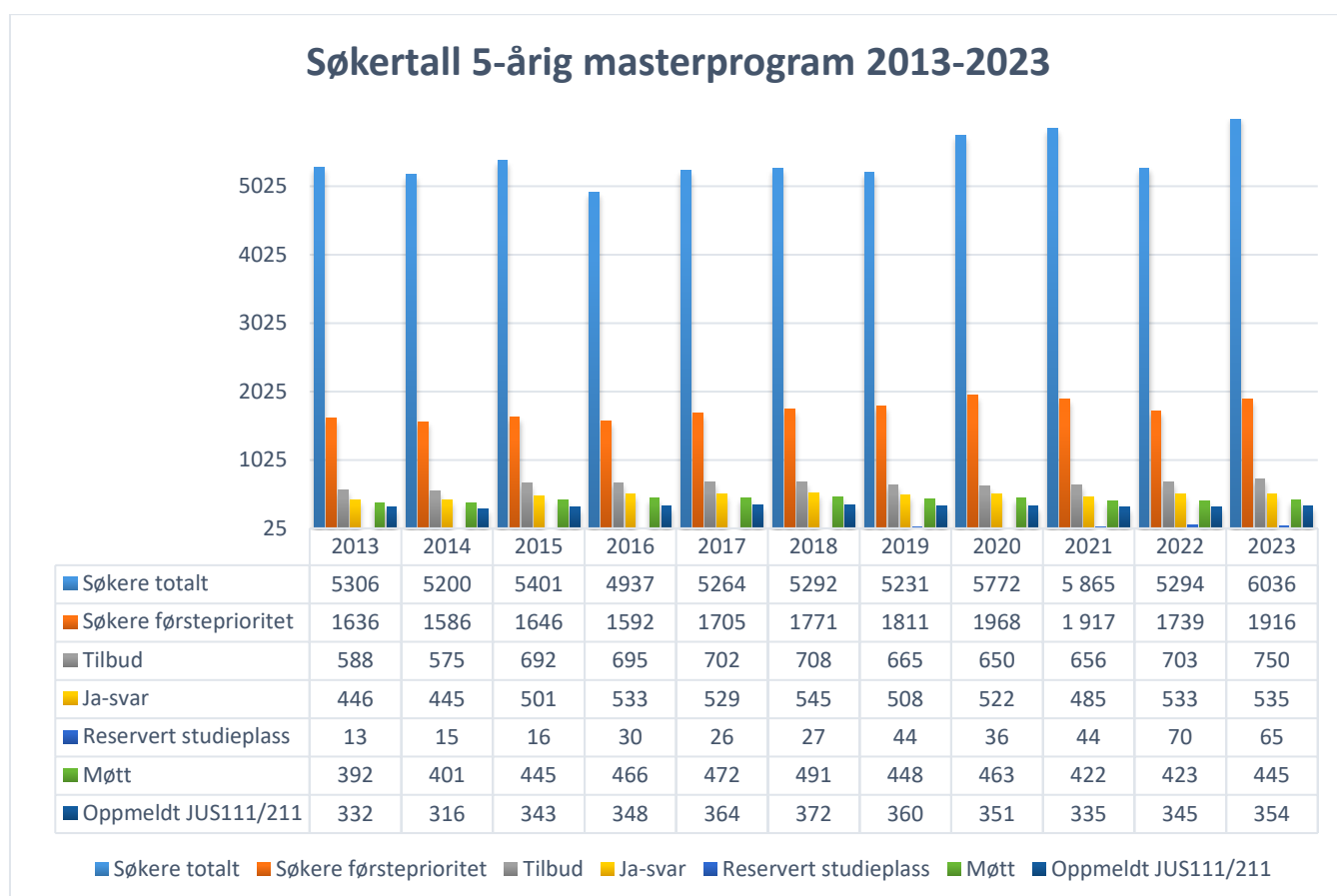
I tillegg er det i år 65 studenter som har fått innvilget reservert studieplass, først og fremst på grunn av førstegangstjeneste (mot 70 i 2022 og 44 i 2021). Dette tallet har økt betraktelig i år og i fjor.

Det er også ca. 30 nye studenter som aktivt har sagt fra seg studieplassen sin i ukene før og etter semesterstart (etter at opptakene i Samordna opptak var ferdig).

Det er vanskelig å forskuttere hvordan søkerne vil opptre, spesielt sett i sammenheng med antallet av møtte studenter som søker om godkjenning av ekstern juridisk utdanning (se kapittel om godkjenning av ekstern utdanning nedenfor). Dette hovedårsaken til den store overbookingen i hovedopptaket.

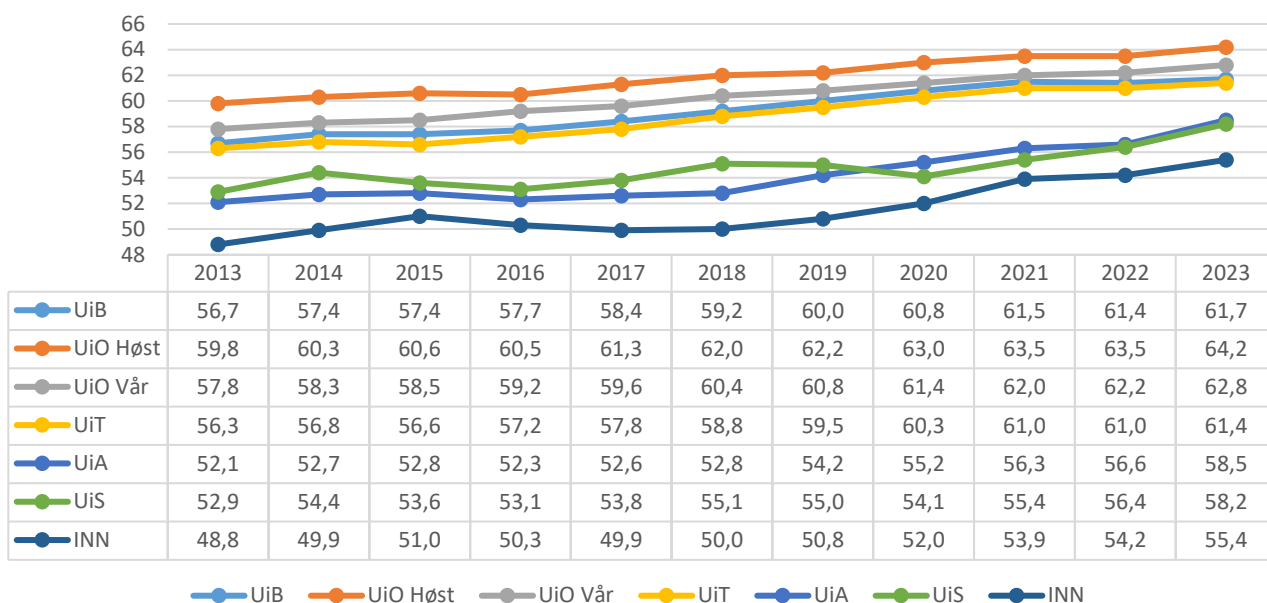
Per oktober 2023 er det 354 aktive studenter som tar emnet JUS211 Familie- og arverett for første gang, mot 345 i 2022. Resten av de aktive studentene har startet på 2.,3. og 4. studieår som dere ser under i kapitlet om godkjenning.

Tabellen nedenfor viser søkertallene fra årets opptak til det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap via Samordna opptak (NOM-opptaket) sammenliknet med tall tilbake til 2013. Tabellen viser også antall tilbud, ja-svar, reserverte studieplasser, studenter som har semesterregistrert seg for høstsemesteret 2023 (møtt) og studenttallet på første høststemne etter innføringsemnet JUS100.

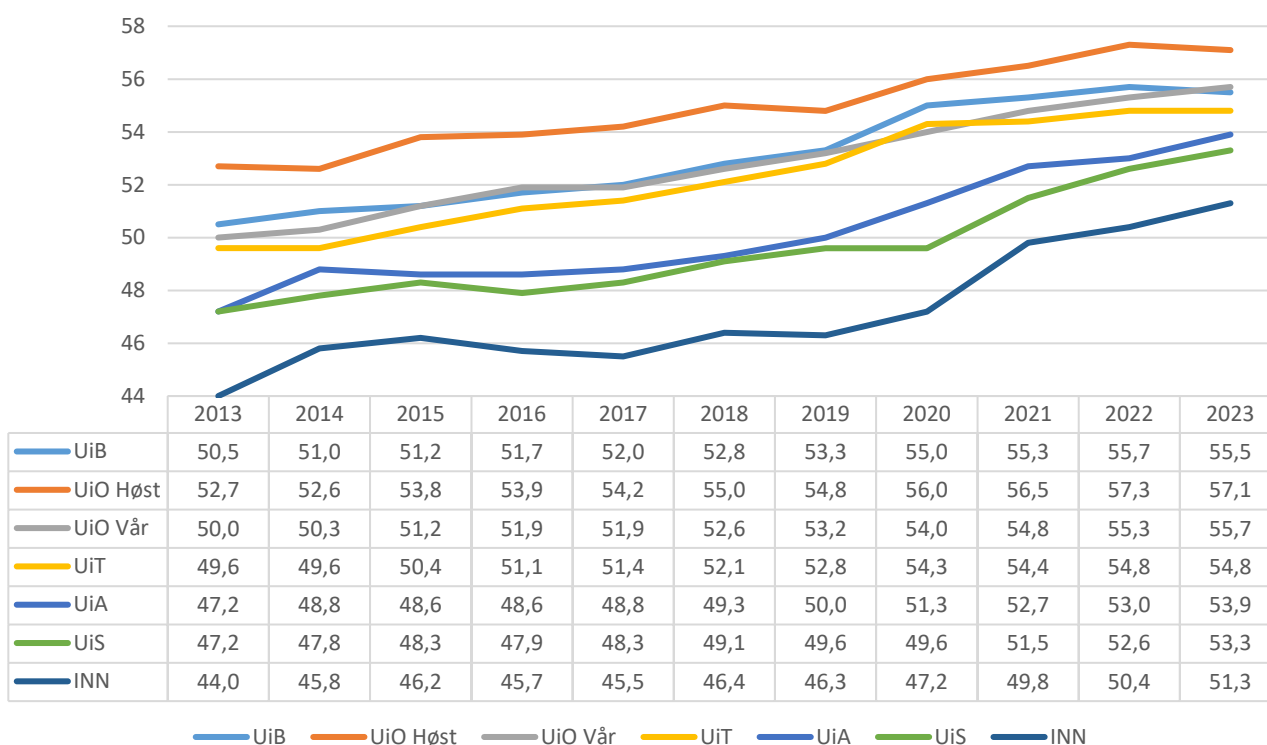

Oversikt over poenggrensene til opptaket gjennom Samordna Opptak fra 2013 og frem til i dag for 5-årig master i rettsvitenskap og for bachelor i jus/rettsvitenskap ved UiA, UiS og INN følger nedenfor fordelt på ordinær kvote og førstegangsvitnemålskvote. Selv med det høye tilbudstallet vårt fortsetter poenggrensene å øke i ordinær kvote, mens det har flatet litt mer ut i førstegangsvitnemålskvoten.

Poenggrense ordinær kvote 2013 - 23

Poenggrense førstegangsvitnemål 2013 - 23

Godkjenning av ekstern utdanning

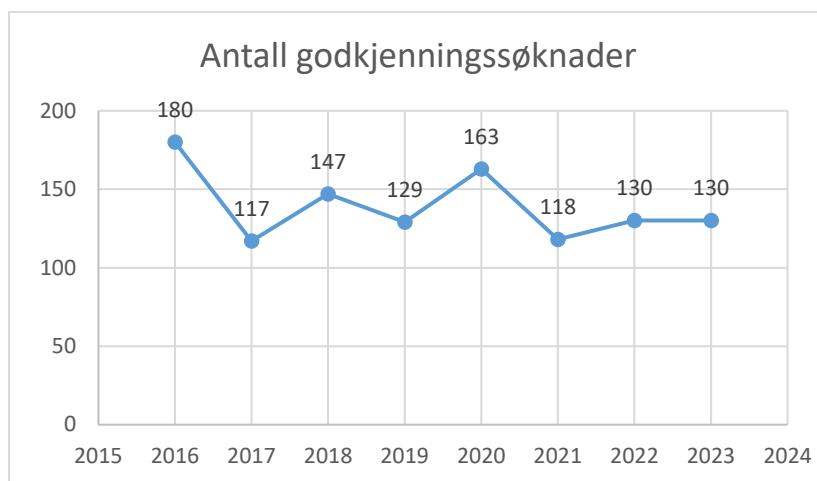
Også i år fikk studentene tilsendt et skjema i tilbuds-eposten fra UiB som alle nye studenter måtte fylle ut (både MAJUR- og MAJUR-2-studenter). Gjennom dette skjemaet søkte studentene også om godkjenning av ekstern utdanning. Innen fristen 24. juli var det ca. 400

som hadde fylt ut skjemaet, noe som var rekordhøyt. Frem til semesterstart var det ca. 100 til som fylte ut skjemaet.

Antallet studenter med opptak via Samordna opptak som søker faglig godkjenning av ekstern utdanning er det samme som i 2022. Vi mottok 130 søknader både i år og i 2022. I tillegg har vi mottatt flere søknader etter at semesteret startet som ikke er med i statistikken her.

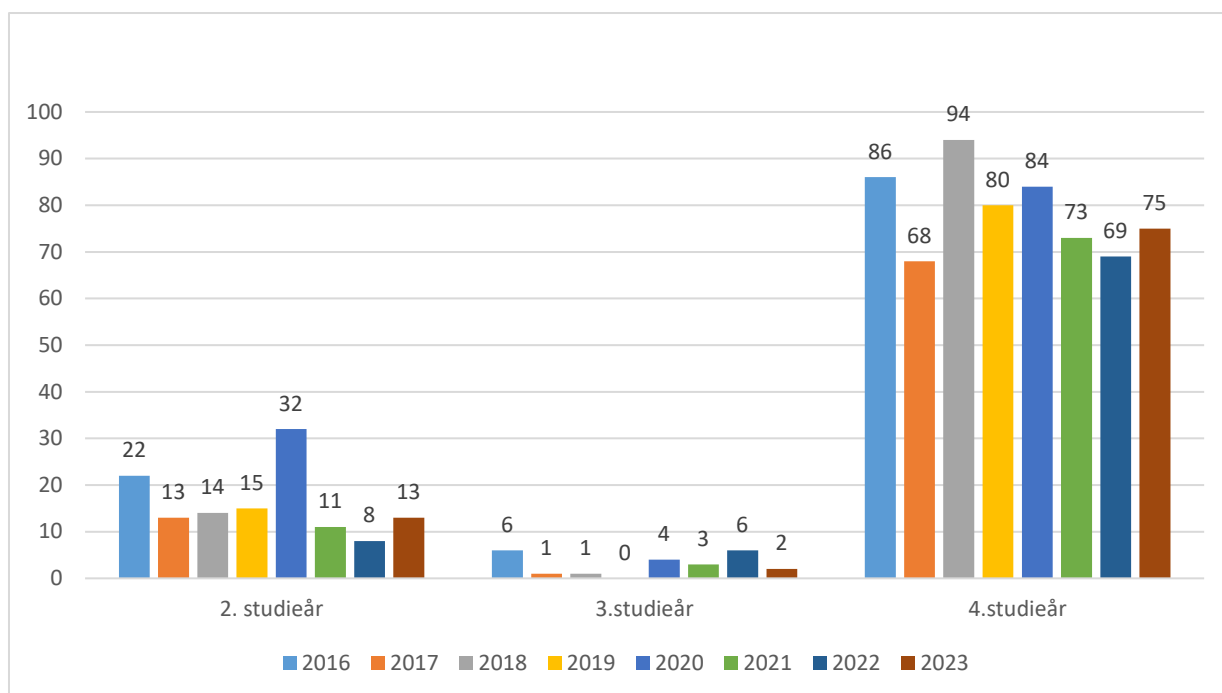
Studentene som søker om godkjenning av ekstern utdanning, har tidligere bestått bachelor/tilnærmet bachelor 75 stk., juridiske emner 31 stk. og ex.phil 24 stk.

I hovedsak ble alle søknader som ble levert innen fristen ferdigbehandlet i løpet av uke 31, slik at studentene kunne plasseres i mottaksgrupper etter hvilke emner de skal ta høsten 2023. De var plassert på riktig studieår og ble plassert i grupper på de emnene de startet opp med.

Fakultetet vil fortsette å forbedre regelverket for godkjenning, og rutiner for å oppdatere regelverket når de andre utdanningsinstitusjonene gjør endringer i sine studieprogram. I forbindelse med innføring av ny studieordning var vi forberedt på "standard" søknader, og fant løsninger på de mer spesielle sakene fortløpende. Til tross for gode forberedelser vil det oppstå problemstillinger vi ikke har tatt høyde for på forhånd, men også disse mer kompliserte sakene ble løst på en god måte i tide til studiestart.

Tabellen under viser antall godkjenningsvedtak fordelt på studieår i 2016-2023.

MAJUR-2 - Opptak til toårig masterprogram

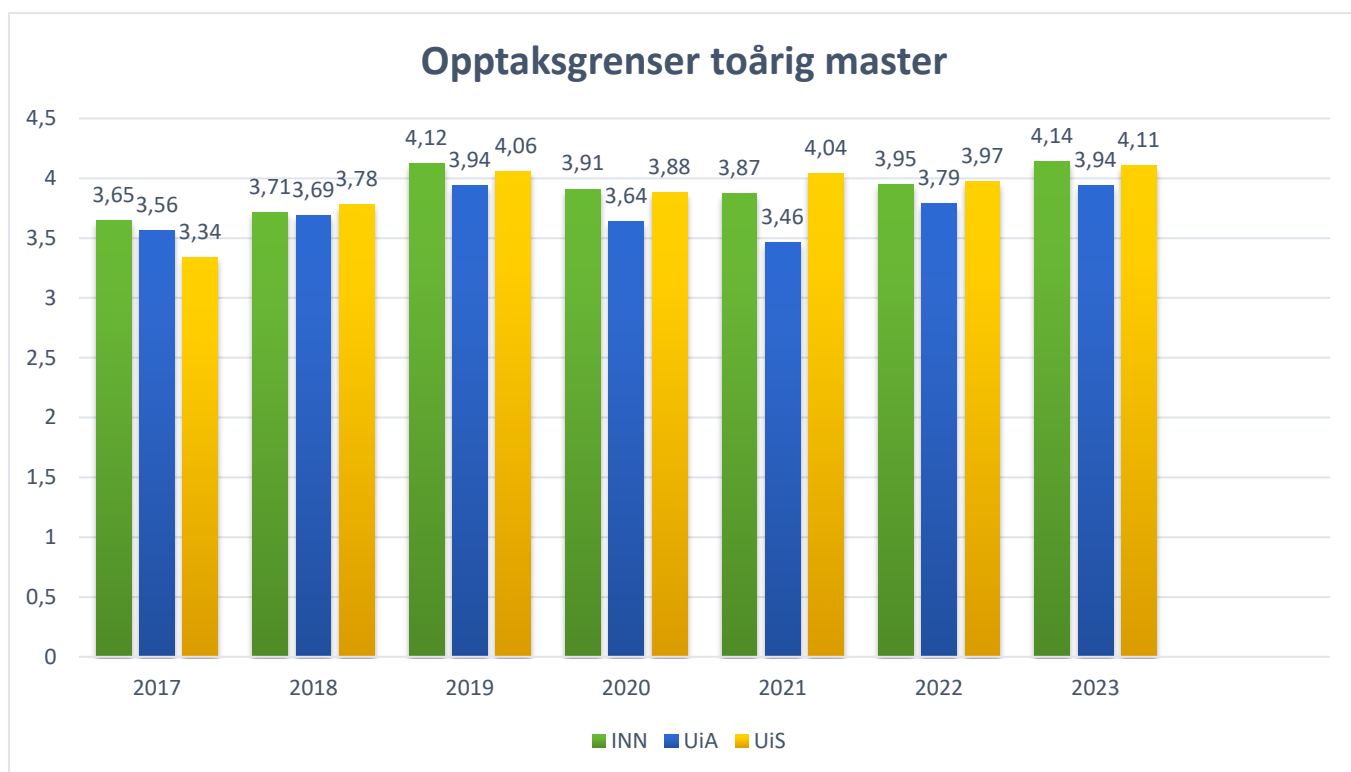
Høsten 2023 tilbyr fakultetet 30 studieplasser på det toårige masterprogrammet, mot 42 i 2022. (Vi er nede i «normaltall» igjen etter koronastudieplassene er inndratt.) Det ble i hovedopptaket gitt tilbud til 31 studenter og alle nei-svar har blitt supplert fortløpende frem til semesterstart. Vi fylte de 30 studieplassene og alle studentene er semesterregistrert høsten 2023.

Studieplassene fordeler seg slik mellom kandidater fra de tre institusjonene i 2023:

UiA: 8
 UiS: 8
 HiN: 14

Vi mottok 270 søknader til toårig master i år. Av disse var 173 kvalifiserte for opptak (I 2022 var det 244 søkere hvor 200 var kvalifisert for opptak). 43 av søkerne fikk opptak gjennom Samordna opptak (NOM), mot 42 i 2022.

Siden høsten 2017 har opptaksgrensene fordelt seg slik:

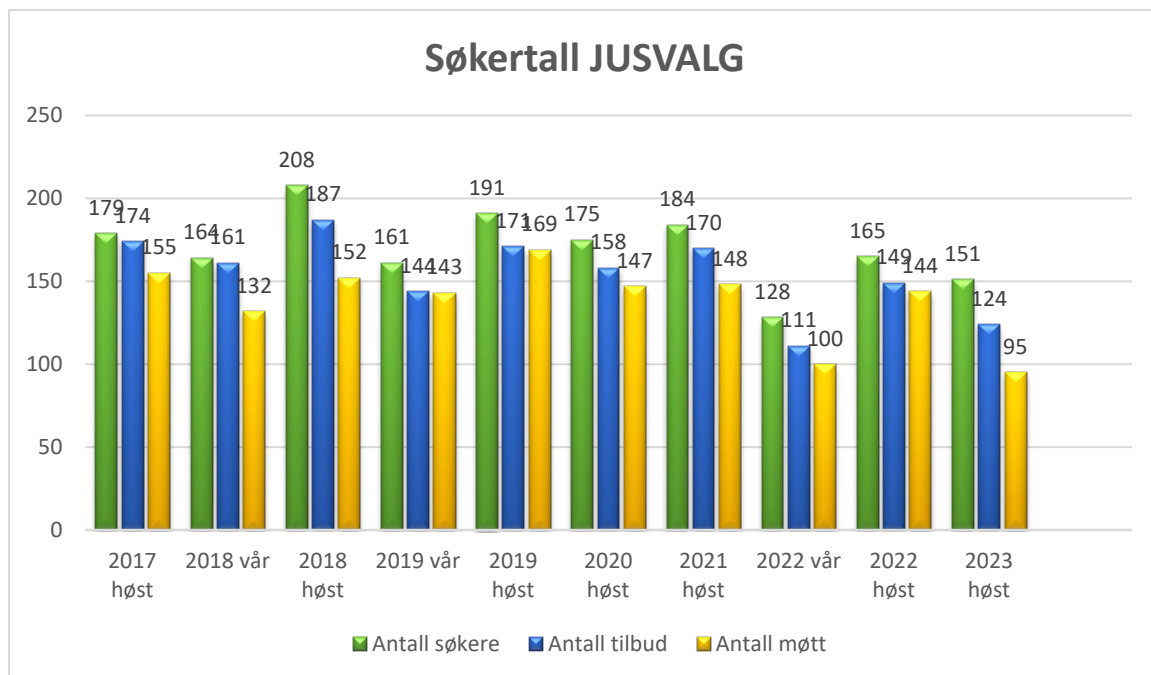

JUSVALG – Opptak til spesialemer

Fakultetet tilbyr hvert semester opptak til spesialemer for tidligere studenter, eller andre som oppfyller kravene om enten treårig høyskole/universitetsutdanning eller treårig jusutdanning. Studieretten gjelder for ett semester av gangen til de emnene det er søkt opptak til.

Høsten 2023 mottok vi til sammen 151 søknader til de 26 emnene som ble tilbudt. Det ble gitt 124 tilbud, og 95 av disse har vurderingsmeldt seg for høsten. De som fikk avslag om opptak hadde enten mangelfull eller manglende dokumentasjon, slik at vi ikke kunne vurdere om de oppfylte forkunnskapskravene.

Tabellen under viser antall søkere siden høsten 2017:

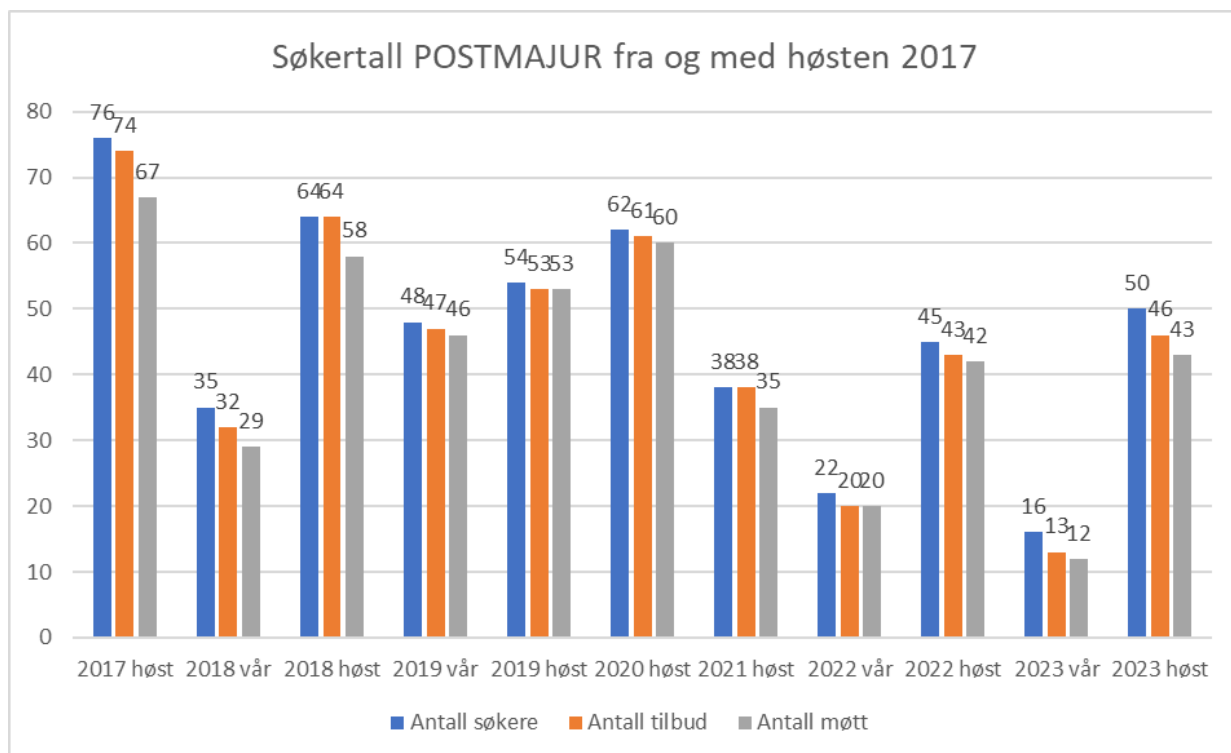
POSTMAJUR – Opptak til poststudierett

Kandidater som fullførte mastergraden i rettsvitenskap i det foregående semesteret har adgang til å søke om poststudierett, som de kan ha i inntil to semestre. Det behandles søknader om opptak til poststudierett til både høst- og vårsemesteret.

Høsten 2023 mottok vi 50 søknader om opptak til poststudierett. 46 av søkerne fikk tilbud om plass, totalt 46 plasser ble innvilget. Fire søkere var ikke kvalifisert. 43 av studentene har semesterregistrert seg og betalt semesteravgift.

Av de 12 studentene som benyttet seg av innvilget poststudierett våren 2023 er det 8 som har registrert seg for høstsemesteret også.

Tabellen under viser søkertall til poststudierett fra høsten 2017:

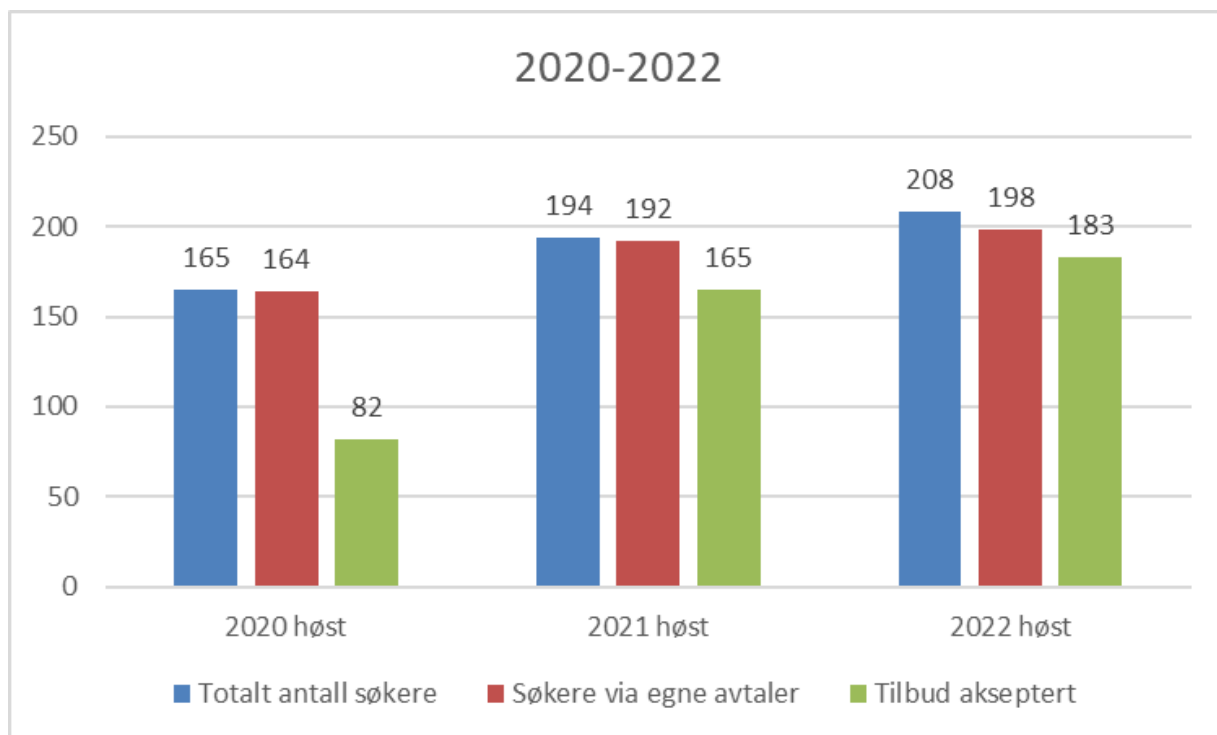
INTL-JUS – Opptak av innreisende avtalestudenter

Høsten 2023 er tallet på nye internasjonale studenter tilbake til normalen og vel så det.

Ved semesterstart høsten 2023 er det åpent for innveksling fra alle partnerinstitusjoner både i og utenfor Europa. Det er en oppgang i søkere fra land utenfor Europa sammenlignet med fjoråret, siden pandemirestriksjonene ikke lenger påvirker mulighetene til å utveksle.

Vi har mottatt 183 studenter denne høsten, som er det nest høyeste antallet i et høstsemester. Det er tydelig at Norge og Bergen fortsetter å være en populær utvekslingsdestinasjon. Av høstens nye studenter er det 48 studenter som etter planen skal være i Bergen hele studieåret 2023/23, mens de resterende er semesterstudenter.

Som hovedregel er antall søkere og antall tilbud det samme, siden majoriteten av studentene kommer gjennom våre egne avtaler og derfor fyller opptakskravene. Denne høsten hadde vi noen flere søkere på sentrale avtaler enn tidligere. Differansen mellom antall søkere og aktive (ankomne) studenter er stadig mindre enn de foregående par årene, siden mange studenter trakk søknaden underveis mye grunnet usikkerhet og restriksjoner knyttet til pandemien. Vi hadde et ganske høyt søkertall i fjor, og var litt spent på om dette var noe som ville holde seg også etter pandemien var over eller om det skyltes færre destinasjoner å velge mellom når enkelte partnere fortsatt hadde kansellert innveksling/utveksling. Det er derfor gledelig at vi har enda litt flere søkere i år og at det derfor kan se ut til at trenden er oppadgående igjen.

10.10.2023

ANT/CHO/MAFR/INGVSTR/MAHEL

[Tilbake til sakslisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 51/23-4
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Orientering om «Søknad om utvidet sensurfrist ved mastergradsstudiet i rettsvitenskap» - oversendt til studieavdelingen ved UiB

Studieutvalget orienteres med dette om at fakultetet den 28. september 2023 oversendte søknad om utvidet sensurfrist til studieavdelingen ved UiB. Søknaden er godkjent av fakultetsstyret.

Studieavdelingen er bedt om å oversende søknaden til universitetsstyret. Fakultetet forventer at saken blir behandlet i utdanningsutvalgets møte den 2. november 2023 og i universitetsstyrets møte den 30. november 2023.

Søknad om utvidet sensurfrist ved mastergradsstudiet i rettsvitenskap

Oversendes til Studieavdelingen ved Universitetet i Bergen

1. Bakgrunn og vurderingskriterier

[Forskrift om frister for sensur av eksamen ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen](#)¹

gjelder for perioden fra 01.01.2019 til den 31.12.2023. Forskriften gir fakultetet hjemmel til å operere med en sensurfrist på fem uker, som et unntak fra den alminnelige regelen i universitets- og høyskoleloven (uhl) § 3-9 fjerde ledd om tre ukers sensurfrist. Søknaden gjelder alle obligatoriske emner, valgemner på tredje studieår og spesialemner på femte studieår. På valg- og spesialemner er det færre, men ofte like store (og i noen tilfeller større) kommisjoner enn på obligatoriske emner.

Hjemmelen for å innvilge fakultetet utvidet frist er uhl. § 3-9 fjerde ledd andre punktum:

«Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift etter sjuende ledd fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker.»²

Forarbeidene til bestemmelsen om sensurfristen, angir «hensyn til studentene» som begrunnelse for treukersfristen. Det er ingen nærmere redegjørelse for hvilke hensyn det kan være tale om, men fakultetet har tidligere behandlet dette spørsmålet i rapporten «*Sensurordningen i master i masterstudiet i rettsvitenskap – utredning fra en arbeidsgruppe*», pkt. 5.1 (vedlegg 4). I pkt. 2.1 nedenfor redegjør fakultetet for hvordan en utvidet sensurfrist *ikke* vil påvirke studentene (og deres studieprogresjon) negativt.

¹ FOR-2018-11-29-2298

² Foreslått videreført i ny lov, se Prop. 126 L (2022–2023) *Lov om universiteter og høyskoler*, punkt 15.7.4.2 og utkastets § 11-7 fjerde ledd. Men med den endring at universitetsstyret etter ny lov vil få anledning til å delegere dispensasjonsadgangen til fakultetene, og at ordinær frist endres fra 3 uker til 15 virkedager.

På den annen side kan «særlige grunner» gjøre det nødvendig å forlenge fristen; det er i lovteksten gitt ett eksempel på en slik særlig grunn, nemlig «når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker». I pkt. 2.2 nedenfor er det oppført argumentasjon for at utfordringen med å rekruttere sensorer samt hensynet til kvalitetssikring av sensuren utgjør «særlige grunner» som gjør det nødvendig med et unntak fra hovedregelen om tre ukers sensurfrist.

Det juridiske fakultet har gjentatte ganger fått innvilget dispensasjon fra den alminnelige regelen i uhl. § 3-9, fjerde ledd. Ved behandling av søknaden i 2013 ble spørsmålet om universitetsstyrets handlingsrom for å gi dispensasjon for sensurfrist etter bestemmelsen bragt inn for kunnskapsdepartementet (KD). I svaret fra KD (vedlegg 3) kommer det frem blant annet:

«[...] Dersom universitetet kan vise til et grunnlag for unntak som sammenfaller med lovens formål og dersom studentene ikke har noen innvendinger mot en fem ukers sensurfrist, ser departementet at det kan foreligge grunnlag for å vurdere unntak fra treukersfristen i uhl. § 3-9 (4). [...]»

Departementet åpner altså for at andre hensyn enn sensormangel kan begrunne en forlengelse av sensurfristen, og setter i uttalelsen to vilkår for at det skal foreligge grunnlag for å vurdere unntak fra treukersfristen: (1) det må foreligge grunnlag for unntak som sammenfaller med lovens formål og (2) at studentene ikke har noen innvendinger mot en fem ukers sensurfrist. Fakultetet anser begge disse vilkårene for oppfylt, jf. avsnitt 2 i søknaden.

2. Begrunnelse for søknaden

2.1 Hensynet til studentene

Som beskrevet i avsnitt 1, er hensynet til studentene angitt som begrunnelse for treukersfristen i uhl. § 3-9, fjerde ledd, 1. pkt. Fakultetet har gjort en grundig vurdering av hvorvidt fravikelse av treukersfristen vil påvirke studentene ved fakultetet.

Fra studentenes perspektiv er det isolert sett ønskelig at sensuren foreligger innen lovens hovedregel om tre uker, men i 2018 konkluderte både Juridisk Studentutvalg (JSU) og studentrepresentantene i fakultetsstyret med at hensynet til en faglig god sensur rettferdiggjør to uker ekstra ventetid. Konklusjonen bygget på en studentundersøkelse som ble gjennomført i regi av JSU.

Et viktig poeng i denne sammenheng er at jusstudiet i Bergen er et integrert masterprogram, slik at utfordringene kjent fra andre fakulteter med at studentene ikke har eksamensresultatene på plass før de må velge hvilke emner eller programmer de skal ta kommende semester, ikke gjør seg gjeldende. Eksamenene på jusstudiet er fordelt ut over hele studieåret, og dagens sensurfrist på fem uker skaper ingen praktiske problemer for studentene.

Det skal også nevnes at sensurtiden på masteroppgaver ved Det juridiske fakultet er betydelig kortere enn de to månedene som masteroppgavesensurforskriften³ åpner for. Denne holdes til ca. fem uker. De fleste studentene skriver masteroppgaven sist i studiet. At fakultetet prioriterer å bruke administrative ressurser på å få på plass rask sensur av masteroppgavene bidrar til at studentene våre kommer seg raskt ut i arbeidslivet etter fullført grad. Slik fakultetet vurderer det, er den raske

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2007-10-25-1851>

sensuren på masteroppgavene en langt større fordel for studentene enn ulempene knyttet til at de underveis i studiet må vente to uker ekstra på sensuren på enkeltemner.

Til vurdering av søknaden har fakultetet innhentet JSUs vurdering av spørsmålet, og på samme vis som i 2018 har JSUs leder bekreftet at studentene mener at hensynet til en faglig god sensur rettfærdiggjør to uker ekstra ventetid (vedlegg 2).

2.2 Hensyn bak behovet for dispensasjon

I lovteksten er det anført at «*særlige grunner*» kan gjøre det nødvendig å utvide treukersfristen, herunder eksempelvis «*[...] når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker [...]*»

Årsaken til at fakultetet mener at inngangsvilkåret for å søke om utvidet sensurfrist dessverre fortsatt er oppfylt, er fakultetets svært dårlige forholdstall mellom egne lærekrefter og studenter. Fakultetet har 52.5 årsverk av fast vitenskapelige ansatte, og 2430 antall studenter (DBH H2022). På første til tredje studieår er kullet på omkring 350-380 studenter, mens det på fjerde og femte studieår øker til godt over 400 studenter pga. opptak til toårig master og innpass av studenter med bachelorgrad fra andre læresteder. Til dette kommer studentenes hang til å ta opp igjen allerede bestått eksamener, for å forbedre karakteren (fakultetet har i utfyllende regler § 3-5, nr. 2 begrenset omfanget til fire gjentakforsøk). Resultatet er at ordinære eksamener på første til tredje studieår vil ha rundt 400 oppmeldte studenter, mens antall eksamensmeldte på eksamenene på fjerde studieår kan være godt over 500, tidvis opp mot 600.

Det lave antall fast vitenskapelige ansatte innebærer at fakultetet er helt avhengig av et stort antall eksterne sensorer. Fakultetet legger ned et betydelig arbeid i å rekruttere kvalifiserte sensorer, men dette er utfordrende. Mulighetene for å rekruttere sensorer blant vitenskapelig ansatte ved de øvrige juridiske lærestedene i landet er svært begrensede – også de har et stort udekket sensorbehov, og deres ansatte prioriterer naturlig nok sensur ved egen institusjon. I praksis må derfor det store flertall av sensorer rekrutteres blant faglig sterke praktikere (advokater, dommere mv.). Dette er travle personer, som bare har anledning til å ta på seg sensuroppdrag dersom de har mulighet til å gjøre jobben i ledige stunder ved siden av (mer enn) full jobb. Av hensynet til kvaliteten på sensuren er det svært viktig at den enkelte sensor påtar seg å sensurere et relativt stort antall studenter (normalt i størrelsesorden 40 studenter).

Sett i forhold til det inntektsnivå som kvalifiserte eksterne sensorer gjerne har, er sensurarbeidet heller ikke særlig godt betalt, og fakultetet opplever av denne grunn at det stadig er behov for å rekruttere nye sensorer. Dersom tidsfristene som sensorene må forholde seg til skulle reduseres med 60% fra dagens fem og ned til tre uker, frykter fakultetet at det vil bli helt umulig å skaffe det påkrevde antall sensorer uten å gå ned på kravene til deres kvalifikasjoner.

Mangelen på interne sensorer er årsaken til at fakultetets nåværende sensurordning hviler tungt på en omfattende nivåkontroll i regi av de emneansvarlige. Alle sensorer sender inn fem grensetilfeller til den emneansvarlige, som med dette får grunnlag for å kalibrere sensuren på tvers av kommisjonene. I dagens enesensorordning mener fakultetet dette er påkrevd for å sikre en faglig betryggende sensur, jf. uhl § 3-9 første ledd. Også i en fremtidig pålagt tosensorordning for emner på over 15 studiepoeng mener fakultetet at en eller annen form for (nedskalert) nivåkontroll er påkrevd, i hvert fall så lenge mesteparten av sensorene er eksterne praktikere. Dersom fakultetet ikke får

innvilget fortsatt utvidet sensurfrist, vil det ikke være praktisk mulig å gjennomføre noen nivåkontroll. Resultatet vil bli en vesentlig dårligere sensurordning enn i dag.

Med dette anser fakultetet at vilkårene er oppfylt for at Universitetsstyret i midlertidig forskrift etter Universitets- og høyskoleloven § 3-9, fjerde ledd skal kunne fastsette fem ukers sensurfrist for alle obligatoriske emner, valgemner på tredje studieår og spesialeemner på femte studieår.

Det juridiske fakultet ber om at Universitetsstyret får søknaden til behandling på dette grunnlaget.

[Tilbake til saklisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 52/23-1
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Oppretting av JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori

De siste årene har det skjedd en utvikling, både internt ved UiB og ved andre universiteter, hvor ex.phil. har gått fra å være generiske innføringsemner, til å bli mer fakultetsspesifikke. Dagens ex.phil. for våre studenter (EXPHIL-JUSEM) er utviklet av Institutt for filosofi og førstesemesterstudier ved HF i tett samarbeid med vårt fakultet for å harmonere med resten av studieprogrammet. I læringsutbyttebeskrivelsen er emnets mål og innhold formulert som følger:

Examen philosophicum inngår i det integrerte masterstudiet i rettsvitenskap. Emnet skal gi studentene filosofiske perspektiv på juridisk verksemd og fagkompetanse som gjør dei i stand til å nytte denne på ein kritisk og analytisk måte i rettsdogmatiske og rettspolitiske samanhengar. Emnet gir ei innføring i rettsfilosofi og andre filosofiske tema med særleg relevans for rettsvitenskapen. I tillegg gir emnet ei innføring i språk- og argumentasjonsteori, med sikte på å fremje juridiske ideal om presisjon og stringens.

Kort fortalt gir EXPHIL-JUSEM i dag studentene våre viktige perspektiver på jussen som vil være til nytte både på resten av studiet og som ferdigutdannede jurister.

Samtidig forplikter UiB-forskriften oss til å godkjenne andre ex.phil.-varianter fra UiB og også fra andre institusjoner. Vi kan derfor ikke kreve at alle studentene våre følger EXPHIL-JUSEM, selv om vi av faglige grunner mener at de burde gjøre det.

En uheldig sidevirkning av den formelle likestillingen av at alle ex.phil.-varianter, er at studenter som har ex.phil. fra før, ikke vil få godkjent EXPHIL-JUSEM som nye studiepoeng av Lånekassen. Dette fører til at disse studentene i praksis er avskåret fra muligheten til å ta EXPHIL-JUSEM. De må i stedet ta et annet emne på 10 studiepoeng i løpet av sitt fjerde semester på jusstudiet om de skal få fullt lån og stipend fra Lånekassen. Ettersom de bare er på sitt fjerde semester på jusstudiet, oppfyller de ikke forkunnskapskravene for å ta noen av de valgbare emnene som tilhører tredje eller femte studieår. De må derfor søke utenfor fakultetet for å finne åpne emner på 10 studiepoeng. I motsetning til undervisningsopplegget på EXPHIL-JUSEM, vil undervisningsopplegget på disse andre emnene ikke være tilpasset undervisningsopplegget på JUS222 Forvaltningsrett, noe som gjør at det er fare for kolliderende forpliktelser.

Av disse grunner mener dekan og fakultetsdirektør at det bør opprettes et særskilt valgmenne for studenter på 2. studieår, kalt JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori, med et undervisningsopplegg og læringsutbytte som tilsvarer dagens EXPHIL-JUSEM.

Det nye emnet kan ikke erstatte andre valgbare emner på vitnemålet - det er ikke snakk om noe nytt valgmenne på 3. studieår. Fordi det er et krav at ex.phil. inngår i en mastergrad fra

UiB, kan emnet heller ikke erstatte studentenes tidligere avlagte ex.phil. på vitnemålet. Det emnet tilbyr, er et faglig relevant og tilpasset alternativ for jusstudenter som er avskåret fra å ta EXPHIL-JUSEM og som dessuten trenger 10 ekstra studiepoeng for å få fullt lån og stipend.

Studentene på JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori følger forelesningene til EXPHIL-JUSEM. De blir plassert i egne seminargrupper, men med likt opplegg som EXPHIL-JUSEM. Fakultetet har inngått en avtale om levering av undervisningstjenester med Institutt for filosofi og førstesemesterstudium (FoF) som stiller med seminarledere til JUS110 (se vedlegg 1).

Emnebeskrivelsen i JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori er identisk med emnebeskrivelsen til EXPHIL-JUSEM når det gjelder det faglige innholdet, og er endret der det er nødvendig av administrative grunner, og fordi emnet skal tilhøre Det juridiske fakultet og ikke FoF (se vedlegg 2).

Det er ikke mulig å få helt eksakte tall for hvor mange studenter som dette kurset vil være relevant for. I MAJUR-kullet fra 2022 var det 40 studenter totalt registrert med godkjenningssak med enten ekstern ex.phil eller faglig godskriving på grunn av bachelor uten ex.phil. Av disse var det tre studenter har registrert en juridisk ex.phil. På bakgrunn av tallene anser vi at det mest sannsynlig bare blir én seminargruppe i JUS110 per år (en seminargruppe er inntil 24 studenter).

Forslag til uttalelse:

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å opprette emnet JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori, med undervisning første gang vårsemesteret 2024.

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1: Emnebeskrivelse JUS110.

Stedene hvor emnebeskrivelsen er forskjellig fra EXPHIL-JUSEM er markert med **rød skrift** og understreking.

JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori

Hovedinnhold

Studiepoeng, omfang

10

Studienivå (studiesyklus)

BA – Bachelor

Undervisningssemester

Vår

Undervisningsstad

Universitetet i Bergen

Mål og innhald

JUS110 Rettsfilosofi og argumentasjonsteori er berekna på studentar ved femårig masterprogram i rettsvitenskap som allereie har tatt examen philosophicum i samband med anna utdanning.

Emnet skal gi studentane filosofiske perspektiv på juridisk verksemd og fagkompetanse som gjer dei i stand til å nytte denne på ein kritisk og analytisk måte i rettsdogmatiske og rettspolitiske samanhengar. Emnet gir ei innføring i rettsfilosofi og andre filosofiske tema med særleg relevans for rettsvitenskapen. I tillegg gir emnet ei innføring i språk- og argumentasjonsteori, med sikte på å fremje juridiske ideal om presisjon og stringens.

Læringsutbyte

Kunnskapar

Ved fullført emne har studenten kjennskap til utvalde filosofiske emne som har relevans for rettsvitenskapen, til dømes rettsfilosofi, etikk og politisk filosofi. I tillegg har studenten kjennskap til sentrale omgrep i språk- og argumentasjonsteori med relevans for rettsvitenskapen, til dømes skiljet mellom fleirtydige uttrykk og vage tydingar, skiljet mellom deskriptive og normative tydingar og skiljet mellom haldbarheit og relevans av argument.

Dugleikar og kompetanse

Studenten meistrar

- å bruke filosofiske omgrep i analytiske og prinsipielle drøftingar av problemstillingar i jussen
- å drøfte etiske og rettspolitiske problemstillingar ved å anvende teoriar frå moralfilosofien og politisk filosofi
- å drøfte kva som kjenneteiknar gjeldande rett ut frå ulike rettsfilosofiske posisjonar
- å tolke juridisk ordlyd mellom anna med sikte på å avdekke fleirtydigheit
- å lage og vurdere definisjonar av språklege uttrykk
- å argumentere for eit normativt eller deskriptivt standpunkt og å vurdere dei einskilde argumenta i slik argumentasjon
- å gjere det ovanneimte i munnleg samtale så vel som i skriftleg framstilling

Krav til forkunnskapar

Studentane må ha gjennomført dei tre første semestera ved femårig masterprogram i rettsvitenskap eller tilsvarande.

Studiepoengsreduksjon

[I kombinasjon med EXPHIL-JUSEM eller EXPHIL-JUEKS gir emnet ingen nye studiepoeng.](#)

Krav til studierett

[Emnet er ope for studentar ved femårig masterprogram i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen.](#)

Emnet inngår ikkje i graden og kan ikkje erstatte andre emner i mastergraden i rettsvitenskap. Bestått resultat vert dokumentert ved karakterutskrift.

Arbeids- og undervisningsformer

Undervisninga har form av førelesingar, fellesrettleiingar, seminarsamlingar, læringspakkar og individuell rettleiing. Seminara har oppmøtekrav.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Studenten skal

- ta del i minst 75% av seminarsamlingane
- gi ein munnleg presentasjon i seminaret
- levere eit utkast til seminaroppgåve
- møte til ei individuell rettleiing om seminaroppgåva
- gjere minst 75 % av læringspakkane
- greie ein breddetest med spørsmål frå alle delar av pensum

Godkjenninga er gyldig i semesteret for godkjenning og til og med det neste vårsemesteret, med unntak av at individuell rettleiing om seminaroppgåva må skje i det semesteret ein tek eksamen.

Vurderingsformer

Studenten skal skrive ei seminaroppgåve undervegs i kurset.

Dei obligatoriske arbeidskrava må vere godkjende før ein kan få oppgåva vurdert.

Karakterskala

I vurderinga på emnet nyttar ein karakterskalaen A-F.

Vurderingssemester

Vår

Litteraturliste

Hovudlitteratur («kjernelitteratur»), eventuell innføringslitteratur og/eller tilleggslitteratur publiserast i Leganto 1. desember.

Emneevaluering

I samsvar med retningslinjer for evaluering av emnar ved Det juridiske fakultet.

Programansvarleg

Studieutvalet ved Det juridiske fakultet

Emneansvarleg

Professor Eivind Kolflaath

Administrativt ansvarleg

Studieseksjonen ved Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet

Referanse

2023/7917-STT

Dato

05.06.2023

Avtale om levering av undervisningstenester - JUS223

Institutt for filosofi og førstesemesterstudium (FoF) forpliktar seg med dette til å stå for undervisninga i emnet JUS223 *Rettsfilosofi og språk- og argumentasjonsteori for jurister* - frå og med vårsemesteret 2024.

Undervisninga vil gå føre seg som seminarundervisning, med inntil 4 seminargrupper à 24 studentar pr. semester. I tillegg vil det bli individuell rettleiing av ei seminaroppgåve, som også blir eksamensforma i emnet. FoF vil stille med sensorar. Det samla timevolumet pr. seminargruppe vil vere på ca. 160 timar (undervisning, studentrettleiing, sensur, lagarbeid).

Det juridiske fakultetet har det administrative ansvaret for emnet, inkludert timeplanlegging og eksamensavvikling. Emneansvaret vil også ligge ved Det juridiske fakultet.

Studiepoenginntektene for emna vil krediterast Det juridiske fakultet.

Talet på seminargrupper, og med det også faktureringsgrunnlaget, må bestemast seinast 4 veker før oppstart av undervisninga (ca. 10 desember).

FoF blir kompensert for undervisninga med grunnlag i (faktisk) timebasert kostpris, med eit påslag på 20 % for indirekte kostnader. Faktura blir sendt ved semesterslutt.

Avtalen kan seiast opp med 3 månaders varsel.

Steinar Bøyum (s)

Instituttleiar

FoF

Øystein Iversen (s)

Fakultetsdirektør

Det juridiske fakultet

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Institutt for filosofi og
førstesemesterstudium
Telefon 55 58 23 82
fof@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Sydnesplass 12-13
Bergen

Sakshandsamar
Steinar Thunestvedt
55582384

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 52/23-2
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Handlingsplan for utdanning 2024-2025

Den nye strategien for Det juridiske fakultet for perioden 2023-2030, *Rettsvitenskap i front*, ble vedtatt i fakultetsstyremøte 13. juni 2023 ([se sak 59/23](#)). På samme møte ble det godkjent at strategien skal følges opp av to handlingsplaner, én for forskning og én for utdanning. Disse skal være for perioden 2024-2025 og skal behandles i FU og SU i løpet av høsten 2023 før de vedtas av fakultetsstyret. Handlingsplanene skal konkretisere hvordan målene i strategien skal kunne nås. Det er vanlig at slike planer inneholder aktiviteter og milepæler samt peker ut hvem som har ansvaret for å realisere de ulike elementene i planen.

Handlingsplan for utdanning skal særlig følge opp kapittelet om *Utdanning for framtida*, der hovedmålet er at vi skal utdanne selvstendige og kritiske jurister som har inngående kjennskap til samtidens rettssystem og kan møte nye utfordringer og ukjente problemstillinger, og slik sett utvikle retten.

Relevante bakgrunnsdokument for arbeidet med ny handlingsplan er:

- Handlingsplan for utdanning 2020-2022 som fulgte opp forrige strategi. Handlingsplanen kan leses [her](#).
- [Læringsutbyttebeskrivelsen](#) for master i rettsvitenskap
- [Fakultetsstyresak 59/23 med vedlegg](#).¹

Handlingsplanen skal ta utgangspunkt i følgende ambisjoner mot 2030⁴:

- Vi skal vere det leiande rettsvitenskaplege utdanningstilbodet i Noreg gjennom å vidareutvikle Bergensmodellen med studentanes læring i sentrum
- Vi skal utvikle metodisk medvit om, og interesse for, sentrale dilemma i retten og stimulere til livslang læring
- Vi skal la studentane ta del i den akademiske fellesskapen og gje dei innsikt i vitenskapleg arbeidsmåte og i forskarkvardagen
- Vi skal sikre at dei vi utdannar er oppdaterte på bruk av digitale verktøy til å løyse rettslege problemstillingar
- Vi skal vere attraktive for studentar med ulike erfaringar og perspektiv, og gjere bruk av dette mangfaldet i studiet
- Vi skal synleggjere behovet for, og verdien av, dialog med andre vitenskapar for å kunne løyse rettslege og samfunnsmessige problemstillingar

⁴ Fra [strategi](#) for Det juridiske fakultet, UiB 2023-2030 «Rettsvitenskap i front»

- Vi skal gjøre studentane i stand til å samarbeide med juristar frå andre land, og til å kunne forstå og gjere seg nytte av deira perspektiv på felles rettslege utfordringar og sjølv bidra med norske perspektiv
- Vi skal stimulere til utforsking av regionale problemstillingar i lys av internasjonal rettsutvikling, i samarbeid med aktørar i Vestlandsregionen
- Vi skal utvikle forskartalent og rekruttere sterke kandidatar til ph.d.-programmet mellom anna ved hjelp av forskarlinja

Studieutvalget uttalte i sitt møte den 24.08.2023 (sak 40/23-1):

- Innsatspunktene bør ta utgangspunkt i «Ambisjonene om utdanning» som fremgår i kulepunkter i saksnotatet
- Innsatsområdet å sikre et studium med klar indre sammenheng og progresjon må videreføres. Her bør det legges opp til mer samarbeid, blant annet når det kommer til metode og internasjonalisering, særlig i lys av at det ikke vil bli utarbeidet særskilt handlingsplan for internasjonalisering
- For å oppnå synergieffekter mellom kursene, må det settes av tid og ressurser for de emneansvarlige til den typen planlegging
- Videreføre satsningen på «Bedre læring, bedre jurister», både generelt og i arbeidet med nytt femte studieår
- Økt tilstedeværelse på campus. Dette gjelder både for studenter og ansatte.

Forslag til uttalelse:

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å vedta handlingsplan for utdanning 2023-2030.

11.10.2023

ANNNI/NIØS/CHO/HAF

[Tilbake til saklisten.](#)

Handlingsplan for utdanning 2024-2025

Overordnet mål: Utdanning for fremtiden

Fakultetet skal utdanne selvstendige og kritiske jurister. Fakultetet skal tilby et studieprogram og en studiehverdag som kjennetegnes av problembasert og studentaktiv læring, forskningsbasert undervisning samt god indre sammenheng og progresjon mellom fagene.

Handlingsplanen for utdanning er et virkemiddel for å nå fakultetets strategiske mål. Planen er forankret i fakultetets strategi for perioden 2023-2030 «Rettsvitenskap i front» som ble vedtatt av fakultetsstyret den 13.06.2023 (styresak 59/23).

Handlingsplanen skal være retningsgivende for fakultetets arbeid for kvalitet i utdanningen i perioden 2024-25, hvor særlig innfasing av ny studieordning er sentralt.

Innsatsområder

I årene 2024-25 skal arbeidet med utdanningskvaliteten ved Det juridiske fakultet særlig konsentrere seg om å sikre følgende innsatsområder:

a. Et studium med fokus på problembasert og studentaktiv læring

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Fakultetet skal fortsette kvalitetsutvikling av «bergensmodellen»	Tilby varierte lærings- og prøvingsformer – også på 4. og 5. studieår Videreføre det gode arbeidet med «Bedre læring, bedre jurister» over i driftsfase. Søke nye utviklingsmidler for 4. og 5. studieår. Videreutvikle arbeidsgruppeledernes rolle i undervisningsopplegget, særlig med tanke på ny studieordning.	Studiedekan/studieutvalget /emneansvarlige Studieutvalget/Prosjektgruppen for «Bedre læring, bedre jurister» Studieseksjonen/emneansvarlige på 1. og 2. studieår/emneansvarlig JUS329
Studiet skal være basert på forskningsbaserte pedagogiske virkemidler	Etablere en forventning om at alle som underviser ved fakultetet bruker tid på å sette seg inn i hvordan studentene oppnår læring	Dekan/studiedekan

	<p>ved ulike typer undervisning og prøving.</p> <p>Etablere fast ordning der Studieutvalget kan bevilge undervisningstimer til emneansvarlige som ønsker å sette i gang større prosjekt/endringer.</p> <p>Jobbe for å få flere meritterte undervisere ved fakultetet, som kan bidra inn i Læringsdesigngruppen.</p> <p>Legge til rette for at førsteamanuensiser som jobber mot opprykk til professor kan oppfylle de pedagogiske kravene som gjelder for dette.</p> <p>Styrke stipendiatenes undervisningskompetanse ved å videreutvikle pedagogikkmodulen i ph.d.-programmet.</p>	<p>Stadieutvalget</p> <p>Studieseksjonen/studiedekan</p> <p>Studieseksjonen/studiedekan</p> <p>Studieseksjonen/studiedekan</p>
<p>Fakultetet skal styrke kompetansen til undervisere og studenter i bruk av kunstig intelligens i undervisning og prøving.</p>	<p>Øke kunnskapen om bruk av kunstig intelligens i juridisk arbeid.</p> <p>Nedsette en arbeidsgruppe som skal utforme retningslinjer for bruk av kunstig intelligens, herunder ChatGPT, i undervisning og prøving.</p>	<p>Dekanatet/emneansvarlige</p> <p>Studiedekan</p>

b. Et studium med klar indre sammenheng og progresjon

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
--------	-----------	-----------

Studieprogrammet skal innrettes med fokus på metodiske og faglige sammenhenger mellom de ulike fagene, særlig i lyset av innføring av ny studieordning.	Det skal gjeninnføres lærermøter på 1. til 4. studieår. De eksterne fagfellene skal se på kontinuitet og progresjon i studiet.	Studiedekan/studieseksjonen/emneansvarlige Eksterne fagfeller/studieutvalget
Studiet skal ha en aktuell og relevant fagsammensetning	Implementere nye engelske og norske valgemner på 3. studieår. Implementere nytt femte studieår.	Studiedekan/studieseksjonen
Se på hvordan ulike typer undervisningsaktiviteter honoreres i undervisningsregnskapet	Vurdere om noen av faktorene må gjøres om på for bedre å passe i dagens studieordning	Studiedekan/studieutvalget /emneansvarlige

c. Et studietilbud basert på forskning

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Studiet skal inspirere studentene til å velge forskerkarriere og bidra til god rekruttering av sterke kandidater til ph.d.-programmet ved fakultetet.	Fakultetet skal fra første studiedag synliggjøre mulighetene for en karriere innen forskning på fakultetet.	Dekanatet/emneansvarlige
Synliggjøre forskningsperspektivet i det enkelte emne.	Prioritere plass i undervisningen for nyere forskning på feltet. Integrere temaer fra prøveforelesninger i undervisningen og derigjennom oppfordre studentene til deltakelse på prøveforelesninger.	Emneansvarlige/studieutvalget Studiedekan/forskningsdekan/emneansvarlige

	Oppfordre emneansvarlige på alle studieår til å inkludere forskningsartikler i kjernelitteraturen.	Studiedekan/studieutvalget
Styrke forskerlinjen.	Bli bedre til å informere om forskerlinjen. Identifisere og implementere tiltak for å sikre langsiktig rekruttering til forskerlinjen.	Emneansvarlige/dekanatet/studieseksjonen Dekanatet/studieseksjonen

d. Dragefjellet skal være en levende campus

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Økt tilstedeværelse på campus for både studenter og ansatte for å skape et aktivt læringsmiljø.	Utvikle et undervisningsopplegg på fjerde og femte studieår som legger til rette for studentaktiv læring og hvor tilstedeværelsen på campus styrker studiemiljøet. Etablere møteplasser for studenter på femte studieår, så som egne lesesalsplasser for de som skriver masteroppgave.	Studiedekan/studieseksjonen Studieseksjonen
Studentene ved fakultetet skal oppleve å ha et godt og trygt læringsmiljø.	Fortsette å bruke arbeidsgruppelederne aktivt som ressurs for godt psykososialt læringsmiljø, særlig i forbindelse med studiestart for nye studenter. Fortsette ukentlige møter med JSU om status og aktuelle tiltak.	Studieseksjonen Studiedekan

e. Et studietilbud med høy grad av arbeidsrelevans og samarbeid med næringslivet

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Arbeide for at flere emner implementerer praksisnære elementer.	Emneansvarlig skal gjennomgå undervisningsopplegget med fokus på om det kan integreres flere praksisnære elementer. Alle studenter må i løpet av første studieår overvære en valgfri rettssak.	Studieutvalget/emneansvarlige Emneansvarlige/arbeidsgruppeledere/studentene
Øke antall praksisplasser i forbindelse med masteroppgave (eksterne skriveplasser).	Øke samarbeidet med aktører i vestlandsregionen og informere studenter og arbeidslivet om fordeler med praksisplass.	Studieseksjonen/dekanatet
Karrierefremmen de arrangementer ved fakultetet skal være inkluderende.	Samarbeide med studentorganisasjonene ved fakultetet om mangfold ved karrierefremmende arrangementer.	Deknatet/studieseksjonen
Etablering av arbeidslivspanel ved fakultetet	Avholde to årlige møter og løpende innhente innspill fra panelet der det er aktuelt.	Dekanen

f. Et inkluderende jusstudium

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Fakultetet vil jobbe for å være et inkluderende	Kartlegge og skape oversikt over dagens	Studieseksjonen/studiedekan

og mangfoldig studiested.	mangfold i studentmassen og blant potensielle søkere. Utarbeide tiltaksplan for mangfold, inkludering og likestilling.	
Legge til rette for at alle nye studenter får en god start og en god velkomstuke.	Evaluere nåværende opplegg og iverksette tiltak som kan føre til forbedringer.	Dekanen/studieseksjonen
Jobbe for et godt samarbeid mellom fakultet og studentmiljøet.	Fortsette å sende ut fredagshilsen fra dekanen. Fortsette samarbeid med studentorganisasjon ved fakultetet og JSU.	Dekanen/studieseksjonen Fakultetsledelsen
Fakultetet skal være en attraktiv og inkluderende utvekslingsdestinasjon	Evaluere nåværende velkomstopplegg og iverksette tiltak som kan føre til forbedringer.	Dekanen/studieseksjonen

g. Studiet skal ha en klar internasjonal dimensjon

Delmål	Aktivitet	Ansvarlig
Fakultetet skal sikre at studentene får anledning til å studere ved gode institusjoner i utlandet.	Fortsette utvikling av utvekslingsporteføljen.	Dekan/studieseksjonen
Sørge for at studenter som ikke reiser på utveksling får internasjonale perspektiver som en del av studieprogrammet.	Bruke internasjonale studenter som en ressurs for «internasjonalisering hjemme» på engelskspråklige valg- og spesialemner, herunder legge til rette for samarbeid og dialog mellom studentene i undervisningssituasjonen.	Emneansvarlige for engelske valg- og spesialemner

	<p>Oppfordre emneansvarlige på alle studieår til å inkludere engelskspråklig litteratur i kjernelitteraturen i alle emner.</p> <p>Etablere og evaluere vårsemesteret på nytt tredje studieår.</p>	<p>Emneansvarlige/studiedekanen</p> <p>Emneansvarlige/studieadministrasjonen</p>
--	---	--

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 53/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Grunnfradrag i undervisningen for administrasjonsarbeid - for postdoktorer

I skjemaet for undervisningsregnskapet som den enkelte vitenskapelige ansatte fyller ut hvert år har det til nå stått at timeantallet i fradraget for postdoktorer med undervisningsplikt «avtales individuelt». I oversikten over omregningsnøkler for undervisningen for vitenskapelig ansatte ved Det juridiske fakultet står det likeledes at grunnfradraget er «etter avtale».

Grunnfradraget innbefatter bl.a.:

- egenadministrasjon
- kommunikasjon med administrasjonen
- annen ordinær uspesifisert administrativ virksomhet
- formidling
- publikumshenvendelser

Praksis de siste årene har vært at grunnfradraget for post. doktorer med undervisningsplikt er blitt satt til 60 timer. Det anbefales derfor at denne praksisen nedfelles som standard.

Forslag til vedtak

Grunnfradraget for postdoktorer med undervisningsplikt settes til 60 timer pr. år.

Tilleggsfradrag for spesifiserte oppgaver settes til inntil 10 timer pr. år.

09.10.2023

HES/HAF

[Tilbake til saklisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 54/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Utsatt oppstart av JUS2306 Fair Trials in Europe – Bachelor

I februar 2023 vedtok fakultetsstyret oppretting av emnet JUS2306 Fair Trials in Europe som skulle undervises første gang våren 2024 (se sak 3/23-5 til studieutvalget og sak 12/23 til fakultetsstyret).

I forbindelse med legging av timeplan for våren 2024 har emneansvarlig Jon Petter Rui bedt om at oppstart av emnet utsettes til våren 2025. Behovet for utsatt oppstart skyldes at Jon Petter Rui er delvis frikjøpt fra stillingen ved Det juridiske fakultet på grunn av oppdrag med å lede Baneheia-utvalget, nedsatt av regjeringen. Frikjøp av den emneansvarlige gjelder i utgangspunktet ut 2023, men Rui melder om at det er sannsynlig at det kan bli forlenget ut vårsemesteret. Uansett vil den begrensende stillingsprosenten ved UiB fram til nyttår gjøre det vanskelig å kunne sette av tilstrekkelig tid til å forberede undervisningen i emnet.

Emnet JUS2306 Fair Trials in Europe har vært publisert og markedsført som del av emnetilbudet for innreisende studenter studieåret 2023/2024 siden før disse studentene søkte om opptak til UiB i løpet av våren 2023, i tillegg til at det har vært publisert og markedsført som et av de valgfrie emnene studentene på 3. studieår av masterprogrammet i rettsvitenskap kan velge blant våren 2024. Per 1. september 2023 som var fristen for at 3. årsstudentene skulle gjøre veivalg og emnevalg for vårsemesteret, var det 5 norske studenter som hadde planlagt å ta JUS2306 Fair Trials in Europe.

Videre er det en del studenter som mangler emnet JUS135 Rettsstat og menneskerettar (15 studiepoeng) som har fått innvilget en tilpasset utdanningsplan der emnet JUS2306 Fair Trials in Europe – Bachelor (10 studiepoeng), sammen med emnet JUS2307 Introduction to European Human Rights – Bachelor (10 studiepoeng) var tenkt å erstatte JUS135 Rettsstat og menneskerettar, istedenfor at studentene må ta det nye emnet JUS221 Rettsstaten på hele 28 studiepoeng. Studentene det gjelder har hatt behov for en tilpasset utdanningsplan enten etter å ha fått godkjent de tre første studieårene på bakgrunn av bachelor fra Universitetet i Sørøst-Norge, eller på grunn av permisjon eller «heng» på grunn av ikke-

Studiedekanen vurderer at dette ikke er til hinder for at emnet utsettes. Hovedsaken er at disse studentene tar «Introduction to European Human Rights», som dekker grunnleggende kjennskap til EMK/menneskerettigheter. Påbygget «Fair Trials in Europe» handler mest om at studentene får litt mer kunnskap om noen utvalgte menneskerettigheter, i dette tilfellet prosessrettigheter. Mer kunnskap om noen utvalgte menneskerettigheter kan også dekkes inn av andre valgfrie emner som tilbys og som også innebærer mer fordypning i nærmere angitte menneskerettigheter, slik som JUS2322 Health and Human Rights in the Welfare State eller JUS2303 Privacy and Data Protection – GDPR.

Det er aldri heldig at emnetilbudet endres etter at det har blitt publisert for studentene. Slike endringer svekker studentenes forutberegnelighet og kan gå ut over fakultetets omdømme. Endringer i det planlagte og allerede publiserte emnetilbudet må så langt mulig unngås. Her mener likevel studiedekanen at hensynet til den ansattes arbeidssituasjon og

arbeidskapasitet må gå foran hensynet til studentene, og at oppstart må utsettes til våren 2025 til tross for de ulemper dette medfører for studentene.

Studentene som hadde planlagt å ta emnet våren 2024 vil få informasjon om at emnet likevel ikke tilbys, og vil bli bedt om isteden å velge et annet emne.

Forslag til vedtak:

Det tilbys ikke undervisning eller eksamen i JUS2306 Fair Trials in Europe – Bachelor vårsemesteret 2024. Første gangs gjennomføring av emnet blir vårsemesteret 2025.

08.10.2023

INTØ

[Tilbake til sakslisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 55/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Endring i emneansvaret for JUS215 Juridisk metode

Professor Camilla Bernt trer ut som emneansvarlig for JUS215 Juridisk metode og erstattes av førsteamanuensis Bjarte Thorson. Professor Erik Monsen fortsetter som med-emneansvarlig i emnet.

Endringen trer i kraft fra dags dato.

Forslag til vedtak:

Førsteamanuensis Bjarte Thorson erstatter professor Camilla Bernt som emneansvarlig på JUS215 Juridisk metode fra dags dato.

09.10.2023
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 56/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturlister for JUS2312/JUS3511 Legal Philosophy våsemesteret 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for nye engelske emner som skal undervises for første gang i våsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovedlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovedlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanan uttaler at valgemner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesialeemner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Innførings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Synne Sæther Mæhle har lagt frem litteraturlister for emnet JUS2312 Legal Philosophy (bachelorvariant) og JUS3511 Legal Philosophy (mastervarianten), hvor hovedlitteraturen utgjør henholdsvis 459 og 600 sider, hvilket er innenfor normen.

Forslag til vedtak:

Litteraturlister for JUS2312 Legal Philosophy (bachelor) og JUS3511 Legal Philosophy (master) for våsemesteret 2024 vedtas.

09.10.2023
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg 1: Litteraturliste JUS2312 Legal Philosophy Bachelor

Introductory reading

- Wacks, R. (2006) *Philosophy of law: a very short introduction*. Oxford, Oxford University Press.
- Fredrick Schauer (2012) *Precedent. I: Andrei Marmor (red.)*. The Routledge companion to philosophy of law. New York, Routledge. s. 123–136.

Required reading

- Wacks, R. (2020) *Understanding jurisprudence : an introduction to legal theory* . Sixth edition. Oxford, Oxford University Press chapter 1, selected parts: until 1.2 + 1.3 and 1.4 + 1.6 + 1.8 , chapter 2 until section 2.6 plus section 2.10.1 and 2.10.2, chapter 4 except section 4.3, chapter 5.
- Bix, B. (2023) *Jurisprudence : theory and context*. 9th edition. London, chapter 6
- Postema, Gerald, *Law's rule*, chapter 1 2022 p. 3-20
- Lacey, N. (2019) *Populism and the Rule of Law*. *Annual Review of Law and Social Science*. 15 (1) p. 79-96 (p. 79-84)
- Raz, J. (2019) *The Law's Own Virtue*. *Oxford Journal of Legal Studies*. 39 (1), 1–15.
- Baer, S. (2018) *The Rule of—and not by any—Law. On Constitutionalism*. *Current Legal Problems*. 71 (1), 335–368.
- Hart, H.L.A (1961) *The foundations of a legal system. I: The concept of law*. Oxford, Clarendon Press. s. 100–110 and 124-136.
- Dworkin, Ronald (1986) *Integrity in law. I: Law's empire*. Cambridge, Mass., Belknap Press. s. 225–232 and 254-258 (A provisional summary).
- Dworkin, Ronald (2006) *The right answer Farrango. I: Justice in robes*. Cambridge, Mass., Belknap Press. s. 41–43.
- Lon L. Fuller, *The Forms and Limits of Adjudication*, 92 *HARV. L. REV.* 353 (1978) 353-409
- Jeremy Waldron (2011) *The rule of law and the importance of procedure. I: Getting to the Rule of Law: NOMOS L*. New York, NY, New York University Press. p. 1-31
- Waldron, Jeremy (2017) *Clarity, Thoughtfulness and the rule of law. I: Vagueness and law* . First edition. Oxford :, Oxford University Press. s. 318–332.

- Bradley Wendel, Truthfulness and the Rule of Law, 35 NOTRE DAME J.L. Ethics & PUB. POL'y 795 (2021) p. 795-820.
- Alexy, Robert (2021), Law's Ideal Dimension, chapter 21 p. 312-325
- Cohen, M. (2010) The rule of law as the rule of reasons. 96 (1), 1–16.
- Schauer, Fredrick and Spellman, Barbara A, "Precedent and Similarity" in Timothy Endicott, Hafsteinn Dan Kristjánsson, Sebastian Lewis (eds), Philosophical foundations of precedent , 2023 p. 240-251.
- Lewis, Sebastian "Precedent and the rule of Law", Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 41, No. 4 (2021) pp. 873–898
- Kurki, Visa, A Theory of Legal Personhood, chapter 1 p.1-28
- Albertson Fineman, M. (2017) Vulnerability and Inevitable Inequality. Oslo Law Review. 4 (03), p. 133–149.

Additional reading

- Krygier, M. (2016) The Rule of Law: Pasts, Presents, and Two Possible Futures. Annual review of law and social science. 12 (1), 199–229.
- Bix, B. (2012) Jurisprudence : theory and context. 6th ed. London, Sweet & Maxwell, chapter 3 and chapter 7
- Tasioulas, John, "The rule of law", Tasioulas (ed), The Cambridge Companion to the Philosophy of Law, 2020 p. 117-134
- Ioannis Kampourakis , Sanne Taekema and Alessandra Arcuri, Reappropriating the rule of law: between constituting and limiting private power, Jurisprudence, vol 14 n1 2023 s. 76-94
- Matthew Kramer, "The Legal Positivism of H. L. A. Hart", The Cambridge Companion to Legal Positivism, 2020 p. 301-324.
- Bix, Brian, H.L.A. "Hart and the open texture of language", Law and philosophy, 1991, Vol.10 (1),p.51-72
- Allan, T. R. S. "Dworkin and Dicey: The Rule of Law as Integrity," Oxford Journal of Legal Studies 8, no. 2 (1988): 266-277
- Foran, M. P. (2019). The rule of good law: form, substance, and fundamental rights. The Cambridge Law Journal, 78(3), 570-595

- Taekema Sanne, "The Procedural Rule of Law: Examining Waldron's Argument on Dignity and Agency", *Jahrbuch für Recht und Ethik / Annual Review of Law and Ethics*, Vol. 21, Themenschwerpunkt: Das Rechtsstaatsprinzip / The Rule of Law-Principle (2013), pp. 133-146
- Sebastian Lewis, Towards a general practice of precedent, *Jurisprudence* vol. 14 2023 p. 2020-220,
- Van Wees Nathan, "Roles and the Moral Practice of Precedent", *Oxford Journal of Legal Studies* p. 1-22
- Amaya, A. (2019) *Virtuous Adjudication; or the Relevance of Judicial Character to Legal Interpretation*. *Statute Law Review*. 40 (1), 87–95.
- David Dyzenhaus og Michael Taggart (2007) *Reasoned Decisions and Legal theory. I: Common law theory*. Cambridge, Cambridge University Press. s. 134–167.
- Novelli, Claudio, Bongiovanni, Giorgio, Sartor, Giovanni, "A conceptual framework for legal personality and its application to AI", *Jurisprudence* 2022, Vol.13 (2), p.194-219
- Dickson, Julie (2022b) *The Questions of Legal Philosophy. I: Elucidating law*. Oxford :, Oxford University Press. s. 54–81.

Vedlegg 2: Litteraturliste JUS2312 Legal Philosophy Bachelor Master

Introductory reading

- Wacks, R. (2020) *Understanding jurisprudence : an introduction to legal theory* . Sixth edition. Oxford, Oxford University Press section 1.6, 1.7, chapter 4 and 5
- Postema, Gerald, *Law's rule*, Oxford University Press 2022 p. 3-20
- Fredrick Schauer (2012) *Precedent. I: Andrei Marmor (red.)*. The Routledge companion to philosophy of law. New York, Routledge. s. 123–136.
- Kurki, Visa, *A Theory of Legal Personhood*, chapter 1 p.1-28

Required reading

- Wacks, R. (2020) *Understanding jurisprudence : an introduction to legal theory* . Sixth edition. Oxford, Oxford University Press chapter 1, selected parts: until 1.2 + 1.3 and 1.4, chapter 2 until section 2.6 plus section 2.10.1 and 2.10.2
- Bix, B. (2023) *Jurisprudence : theory and context*. 9th ed. London, Sweet & Maxwell, chapter 3 chapter 6 and chapter 7
- Krygier, M. (2016) "The Rule of Law: Pasts, Presents, and Two Possible Futures". *Annual review of law and social science*. 12 (1), 199–229.
- Raz, J. (2019) "The Law's Own Virtues. *Oxford Journal of Legal Studies*. 39 (1), 1–15.
- Lacey, N. (2019) "Populism and the Rule of Law". *Annual Review of Law and Social Science*. 15 (1) p. 79-96 (p. 79-84)
- Baer, S. (2018) "The Rule of—and not by any—Law. On Constitutionalism". *Current Legal Problems*. 71 (1),
- John Tasioulas, "The rule of law", Tasioulas (ed), *The Cambridge Companion to the Philosophy of Law*, 2020 p. 117-134

- Hart, H.L.A (1961) *The foundations of a legal system. I: The concept of law*. Oxford, Clarendon Press. s. 100–110 and 124-136.
- Matthew Kramer, “The Legal Positivism of H. L. A. Hart”, *The Cambridge Companion to Legal Positivism*, 2020 p. 301-324.
- Dworkin, Ronald (1986) *Integrity in law. I: Law’s empire*. Cambridge, Mass., Belknap Press. s. 225–232 and 254-258 (A provisional summary).
- Dworkin, Ronald (2006) *The right answer Farrago. I: Justice in robes*. Cambridge, Mass., Belknap Press. s. 41–43.
- Lon L. Fuller, *The Forms and Limits of Adjudication*, 92 *HARV. L. REV.* 353 (1978) 353-409
- Foran, M. P. (2019). “The rule of good law: form, substance, and fundamental rights.” *The Cambridge Law Journal*, 78(3), 570-595
- Jeremy Waldron (2011) *The rule of law and the importance of procedure. I: Getting to the Rule of Law: NOMOS L*. New York, NY, New York University Press. p. 1-31
- Waldron, Jeremy (2017) *Clarity, Thoughtfulness and the rule of law. I: Vagueness and law*, Oxford University Press. s. 318–332.
- Taekema Sanne, “The Procedural Rule of Law: Examining Waldron's Argument on Dignity and Agency”, *Jahrbuch für Recht und Ethik / Annual Review of Law and Ethics*, Vol. 21, Themenschwerpunkt: Das Rechtsstaatsprinzip / The Rule of Law-Principle (2013), pp. 133-146
- Bradley Wendel, *Truthfulness and the Rule of Law*, 35 *NOTRE DAME J.L. Ethics & PUB. POL'y* 795 (2021) p. 795-820.
- Cohen, M. (2010) *The rule of law as the rule of reasons*. 96 (1), 1–16.
- Alexy, Robert (2021), *Law’s Ideal Dimension*, chapter 21 p. 312-325
- Amaya, A. (2019) *Virtuous Adjudication; or the Relevance of Judicial Character to Legal Interpretation*. *Statute Law Review*. 40 (1), 87–95.
- David Dyzenhaus og Michael Taggart (2007) *Reasoned Decisions and Legal theory. in Common law theory*. Cambridge, Cambridge University Press. s. 134–167.
- Schauer, Fredrick and Spellman, Barbara A, “Precedent and Similarity” in Timothy Endicott, Hafsteinn Dan Kristjánsson, Sebastian Lewis (eds), *Philosophical foundations of precedent* , 2023 p. 240-251.

- Sebastian Lewis, "Towards a general practice of precedent", *Jurisprudence* vol. 14 2023 p. 202-220
- Van Wees Nathan, "Roles and the Moral Practice of Precedent", *Oxford Journal of Legal Studies* p. 1-22
- Novelli, Claudio, Bongiovanni, Giorgio, Sartor, Giovanni, "A conceptual framework for legal personality and its application to AI", *Jurisprudence* 2022, Vol.13 (2), p.194-219
- Albertson Fineman, M. (2017) *Vulnerability and Inevitable Inequality*. *Oslo Law Review*. 4 (03), 133–149.
- Oddný Mjöll Arnardóttir, "Vulnerability under Article 14 of the European Convention on Human Rights Innovation or Business as Usual?", *Oslo Law Review*, p. 150-171
- Dickson, Julie (2022b) *The Questions of Legal Philosophy. I: Elucidating law*. Oxford :, Oxford University Press. s. 54–81.
- Roughan, Nicole, "The recognition in authority: roles, relations, and reasons", *Jurisprudence* 2023, Vol.14 (2), p.171-201

Additional reading

- Keil, Geert and Poscher, Ralf, "Vagueness and Law. Philosophical and legal perspectives" in Keil, Geert and Poscher (ed), Ralf, *Vagueness and Law Philosophical and legal perspectives* p. 1-20 (1-14)
- Ioannis Kampourakis, Sanne Taekema and Alessandra Arcuri, *Reappropriating the rule of law: between constituting and limiting private power*, *Jurisprudence*, vol 14 n1 2023 s. 76-94
- Bix, Brian, H.L.A. "Hart and the open texture of language", *Law and philosophy*, 1991, Vol.10 (1), p.51-72
- Alexy, Robert (2021), *Law's Ideal Dimension*, chapter 5 *An answer to Joseph Raz* p. 64-82
- Allan, T. R. S. "Dworkin and Dicey: The Rule of Law as Integrity," *Oxford Journal of Legal Studies* 8, no. 2 (1988): 266-277
- Davidson, Natalie R ; Bilsky, Leora, "The judicial review of legality", *The University of Toronto law journal*, 2022, Vol.72 (4), p.403-435
- Sebastian Lewis, "Towards a general practice of precedent", *Jurisprudence* vol. 14 2023 p. 202-220,

- Stephen J. Toope, *A Rule of Law for Our New Age of Anxiety* (2023) chapter “The Rise of Disruptive Technologies and Dominating Platforms” p. 72-93

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 57/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturlister for JUS2315/3515 EU and EEA Public Procurement Law (bachelor og master) vårsemesteret 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for nye engelske emner som skal undervises for første gang i vårsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanen uttaler at valgemenner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesialemenner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig postdoktor Kristian Strømsnes og forsker Linda Midtun har lagt frem litteraturlister for emnet JUS2315/3515 EU and EEA Public Procurement Law for bachelorvarianten og mastervarianten, hvor hovedlitteraturen utgjør henholdsvis 415 og 506 sider, hvilket er innenfor normen.

Forslag til vedtak:

Litteraturlister for JUS2315 EU and EEA Public Procurement Law (bachelor) og JUS3515 EU and EEA Public Procurement Law (master) for vårsemesteret 2024 vedtas.

09.10.2023
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg 1:

Litteraturliste JUS2315 EEA Public Procurement Law (bachelor)

Innføringslitteratur:

- CMSs “Guide to the EU public procurement rules”, 2017, P. 1-33
 - Available here:
<https://cms.law/en/media/international/files/publications/guides/cms-guide-to-eu-procurement-rules>
- Janssen, W.A. (2023). Public Procurement Law in the European Union. In: Grandia, J., Volker, L. (eds) Public Procurement. Palgrave Macmillan, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-18490-1_3, p. 39-56
 - Open access: <https://rdcu.be/dm8vD>
- Werner Miguel Kühn, «The reform of the EEA rules on public procurement», Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2015 no. 2, p. 150-179
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/the-reform-of-the-eea-rules-on-public-procurement-2/>
- Mari Ann Simovart, “Current issues related to remedies system under the EU public procurement law”, Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2018 no. 1, p. 1-10
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/current-issues-related-to-remedies-system-under-the-eu-public-procurement-law-2/>

Hovedlitteratur:

- Roberto Caranta & Albert Sanchez-Graells (eds) (2021). European Public Procurement – commentary on Directive 2014/24/EU. Elgar Commentaries.
 - Paragraphs: 1.01-1.43, 2.04-2.18, 4.01-4.05, 5.01-5.07, 10.01-10.11, 12.01-12.44, 18.01-18.35, 23.01-23.05, 26.01-26.41, 27.01-27.12, 28.01-28.16, 29.01-29.21, 32.01-32.43, 33.01-33.41, 42.01-42.31, 48.01-48.12, 49.01-49.16, 50.01-50.10, 51.01-51.19, 55.01-55.22, 56.01-56.32, 56.40-56.86, 57.01-57.35, 57.48-57.153, 58.01-58.17, 63.01-63.20, 67-01-67.37, 69.01-69.38, 72.01-72.81
- Despina Pachnou, «Enforcement of the EC procurement rules: the standards required of national review systems under EC law in the context of the principle of

effectiveness», *Public Procurement Law Review*, 2000, p. 55-74

- Michael-James Clifton, «Ineffectiveness – The New Deterrent: Will the New Remedies Directive Ensure Greater Compliance with the Substantive Procurement Rules in Classical Sector?», *Public Procurement Law Review*, 2009, p. 165-183
- Carina Risvig Hamer, “The concept of a ‘public contract’ within the meaning of the Public Procurement Directive”, *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2016 no. 3, p. 179-200
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/the-concept-of-a-public-contract-within-the-meaning-of-the-public-procurement-directive-2/>
- Roberto Caranta, “Damages in EU Public Procurement Law: Fosen-Linjen can hardly be the last chapter”, *European Procurement & Public Private Partnership Law Review*, 2016 nr. 4 p. 214-221, DOI: 10.21552/epppl/2019/4/4
- Carina Risvig Hamer, “Requesting Additional Information – Increase of Flexibility and Competition”, *Reformation or deformation of the EU public procurement rules*, Grith Skovgaard Ølykke & Albert Sanchez Graells (eds), Edgar Elgar 2016, 18 pages
- Aleksij Mužina & Klemen Pohar, “Horizontal cooperation as a limitation on the scope of applicability of the rules of public procurement and the conclusion of concession contracts”, *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2018 no. 2, p. 63-82
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/horizontal-cooperation-as-a-limitation-on-the-scope-of-applicability-of-the-rules-of-public-procurement-and-the-conclusion-of-concession-contracts-2/>
- Totis Kotsonis, «Case E-7/18 – Fosen-Linjen AS v AtB AS (Fosen-Linjen II): the parable of Fosen-Linjen», *Public Procurement Law Review*, 2020 no. 1, NA-1-NA9
- Carri Ginter, Kadri Harginen & Mario Sorm, “In-house transactions: lost in translation?”, *Public Procurement Law Review*, 2020 no. 3, p. 117-130
- Erik Plas, «Amendments to public contracts: in search of a sufficient degree of transparency», *Public Procurement Law Review*, 2021 no. 1, p. 1-28

- V. Dor & Y. Musschebroeck, «The possibility to rely on the capacity of other entities», *Public Procurement Law Review*, 2021 no. 5, p. 209-224
- Carina Risvig Hamer, “The new future for framework agreements”, *Public Procurement Law Review*, 2022 no. 4, p. 203-213

Tilleggs litteratur:

- Marta Andrecka, «Framework agreements, EU procurement law and the practice», *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2015 no. 2, p. 127-149
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/framework-agreements-eu-procurement-law-and-the-practice-2/>
- Jon Kihlman, “Contract law and public procurement”, *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2015 no. 3, p. 246-262
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/contract-law-and-public-procurement-2/>
- Kirsi-Maria Halonen, «Termination of a public contract – lifting the veil on art.73 of 2014/24 Directive», *Public Procurement Law Review*, 2017 no. 4, p. 187-199
- Aleksandra Soltysinska, “The balance between damages and other remedies from the perspective of the effectiveness of review procedures in public procurement”, *Public Procurement Law Review*, 2023 no. 2, p. 99-113
- Christopher Phiri, «Remedies in public contract law: apt to encourage efficient breach?», *Public Procurement Law Review*, 2023 no. 4, p. 186-201

Vedlegg 2:

Litteraturliste JUS2315 EEA Public Procurement Law (master)

Innføringslitteratur:

- CMSs “Guide to the EU public procurement rules”, 2017, P. 1-33
 - Available here:
<https://cms.law/en/media/international/files/publications/guides/cms-guide-to-eu-procurement-rules>
- Janssen, W.A. (2023). Public Procurement Law in the European Union. In: Grandia, J., Volker, L. (eds) Public Procurement. Palgrave Macmillan, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-18490-1_3, p. 39-56
 - Open access: <https://rdcu.be/dm8vD>
- Werner Miguel Kühn, «The reform of the EEA rules on public procurement», Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2015 no. 2, p. 150-179
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/the-reform-of-the-eea-rules-on-public-procurement-2/>
- Mari Ann Simovart, “Current issues related to remedies system under the EU public procurement law”, Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2018 no. 1, p. 1-10
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/current-issues-related-to-remedies-system-under-the-eu-public-procurement-law-2/>

Hovedlitteratur:

- Roberto Caranta & Albert Sanchez-Graells (eds) (2021). European Public Procurement – commentary on Directive 2014/24/EU. Elgar Commentaries.
 - Paragraphs: 1.01-1.43, 2.04-2.18, 4.01-4.05, 5.01-5.07, 10.01-10.11, 12.01-12.44, 18.01-18.35, 23.01-23.05, 26.01-26.41, 27.01-27.12, 28.01-28.16, 29.01-29.21, 32.01-32.43, 33.01-33.41, 42.01-42.31, 48.01-48.12, 49.01-49.16, 50.01-50.10, 51.01-51.19, 55.01-55.22, 56.01-56.32, 56.40-56.86, 57.01-57.35, 57.48-57.153, 58.01-58.17, 63.01-63.20, 67-01-67.37, 69.01-69.38, 72.01-72.81
- Despina Pachnou, «Enforcement of the EC procurement rules: the standards required of national review systems under EC law in the context of the principle of effectiveness», Public Procurement Law Review, 2000, p. 55-74
- Michael-James Clifton, «Ineffectiveness – The New Deterrent: Will the New Remedies Directive Ensure Greater Compliance with the Substantive Procurement Rules in Classical Sector?», Public Procurement Law Review, 2009, p. 165-183
- Carina Risvig Hamer, “The concept of a ‘public contract’ within the meaning of the Public Procurement Directive”, Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2016 no. 3, p. 179-200
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/the-concept-of-a-public-contract-within-the-meaning-of-the-public-procurement-directive-2/>

- Roberto Caranta, “Damages in EU Public Procurement Law: Fosen-Linjen can hardly be the last chapter”, *European Procurement & Public Private Partnership Law Review*, 2016 nr. 4 p. 214-221, DOI: 10.21552/eppl/2019/4/4
- Carina Risvig Hamer, “Requesting Additional Information – Increase of Flexibility and Competition”, *Reformation or deformation of the EU public procurement rules*, Grith Skovgaard Ølykke & Albert Sanchez Graells (eds), Edgar Elgar 2016, 18 pages
- Aleksij Mužina & Klemen Pohar, “Horizontal cooperation as a limitation on the scope of applicability of the rules of public procurement and the conclusion of concession contracts”, *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2018 no. 2, p. 63-82
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/horizontal-cooperation-as-a-limitation-on-the-scope-of-applicability-of-the-rules-of-public-procurement-and-the-conclusion-of-concession-contracts-2/>
- Totis Kotsonis, «Case E-7/18 – Fosen-Linjen AS v AtB AS (Fosen-Linjen II): the parable of Fosen-Linjen», *Public Procurement Law Review*, 2020 no. 1, NA-1-NA9
- Carri Ginter, Kadri Harginen & Mario Sorm, “In-house transactions: lost in translation?”, *Public Procurement Law Review*, 2020 no. 3, p. 117-130
- Erik Plas, «Amendments to public contracts: in search of a sufficient degree of transparency», *Public Procurement Law Review*, 2021 no. 1, p. 1-28
- V. Dor & Y. Musschebroeck, «The possibility to rely on the capacity of other entities», *Public Procurement Law Review*, 2021 no. 5, p. 209-224
- Carina Risvig Hamer, “The new future for framework agreements”, *Public Procurement Law Review*, 2022 no. 4, p. 203-213
- Douglas Aquilina, “The valuation of contracts for the purposes of the EU Public Contracts Directive”, *Public Procurement Law Review*, 2018 no. 1, s. 1-32
- Kadri Härginen, “Duty of diligence of a contracting authority in the EU public procurement law”, *Public Procurement Law Review*, 2022 no. 2, p. 76-88
- Trygve Gudmund Harlem Losnedahl, «The general principle of competition is dead», *Public Procurement Law Review*, 2023 no. 2, p. 85-98
- Valentijn De Boe, Joren Vuylsteke & Aude Van den Bussche, «Challenging tender decisions before the EU courts», *Public Procurement Law Review*, 2023 no. 5, p. 272-306

Tilleggs litteratur:

- Marta Andrecka, «Framework agreements, EU procurement law and the practice», *Upphandlingsrättslig Tidskrift*, 2015 no. 2, p. 127-149

- Open access: <https://urt.cc/reportage/framework-agreements-eu-procurement-law-and-the-practice-2/>
- Jon Kihlman, “Contract law and public procurement”, Upphandlingsrättslig Tidskrift, 2015 no. 3, p. 246-262
 - Open access: <https://urt.cc/reportage/contract-law-and-public-procurement-2/>
- Kirsi-Maria Halonen, «Termination of a public contract – lifting the veil on art.73 of 2014/24 Directive», Public Procurement Law Review, 2017 no. 4, p. 187-199
- Aleksandra Soltysinska, “The balance between damages and other remedies from the perspective of the effectiveness of review procedures in public procurement”, Public Procurement Law Review, 2023 no. 2, p. 99-113
- Christopher Phiri, «Remedies in public contract law: apt to encourage efficient breach?», Public Procurement Law Review, 2023 no. 4, p. 186-201

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 58/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor) vårsemesteret 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for nye engelske emner som skal undervises for første gang I vårsemesteret 2024.

SU vedtok I sak 54/16 at for det integrerte masterprogram I rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet I [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. Studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanan uttaler at valgemner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovudlitteratur per studiepoeng og spesialeemner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovudlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Bjørnar Borvik har lagt frem litteraturliste for emnet JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelornivå), hvor hovudlitteraturen utgjør 503 sider, hvilket er innenfor normen.

Forslag til vedtak:

Litteraturliste for JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor) for vårsemesteret 2024 vedtas.

09.10.2023
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1:

Litteraturliste JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor)

Hovedlitteratur

Bernadette Rainey, Pamela McCormick, Clare Ovey, *The European Convention on Human Rights*, 8th edition, Oxford University Press 2021

- Chapters 1-2, 4-6, 9, 11, 14, 15-16, and 18. (348 pages)

Judgments from the European Court of Human Rights (155 pages)

- *El-Masri v. the former Y. R. of M.*, (application no. 39630/09), ECtHR judgment, 13 December 2012, pp. 41-67. (27 pages)
- *S., V. and A. v. Denmark*, (applications nos. 35553/12, 36678/12, and 36711/12), ECtHR Grand Chamber judgment 22 October 2018, pp. 20-59. (40 pages)
- *Strand Lobben and Others v. Norway*, (application no. 37283/13), ECtHR Grand Chamber judgment 10 September 2019, pp. 50-98. (49 pages)
- *Von Hannover v. Germany (no. 2)*, (application nos. 40660/08 and 60641/08), ECtHR judgment, 7 February 2012, pp. 22-40. (19 pages)
- *Cumpănă and Mazăre v. Romania*, (application no. 33348/96), ECtHR judgment, 17 December 2004, pp. 15-34. (20 pages)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 59/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS2311 International Climate Law (bachelor) og JUS3511 International Climate Law (master)

Stadieutvalget vedtar litteraturlister for nye engelske emner som skal undervises for første gang i vårsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanen uttaler at valgemenner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesialemenner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig førsteamanuensis Ignacio Herrera Anchustegui har lagt frem litteraturlister for emnet JUS2311 International Climate Law (bachelor) og JUS3511 International Climate Law (master), hvor hovedlitteraturen utgjør henholdsvis 350 og 438 sider, hvilket er noe under normen. Emneansvarlig begrunner det lave sideantall med følgende: *«master studenter MÅ lese og forberede en presentasjon om carbon markets (fra 5-6 forskjellige land, men 1 land til hver student) og derfor de må finne og lese litteratur.»*

Dersom SU mener at sideantall er for lavt, vil emneansvarlig finne ekstra hovedlitteraturen.

Forslag til vedtak:

Litteraturlister for JUS2311 International Climate Law (bachelor) og JUS3511 International Climate Law (master) for vårsemesteret 2024 vedtas.

09.10.2023
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg 1:
Litteraturliste JUS2311 International Climate Law (bachelor)

Hovedlitteratur:

- Anon. 2015. «EU climate policy». S. 10–40 i *Essential EU climate law*. Cheltenham: Edward Elgar.
- A. Rønne. 2016. «The Allocation of Emission Rights». S. 341–52 i *Scarcity and the State*. Bd. 148, redigert av F. van O. Paul C. Adriaanse. Intersentia.
- F. Ekardt and J. Wieding. 2018. «The temperature target of the Paris Agreement and the forgotten aspects of a meaningful energy transition». S. 77–100 i *Energy law and economics*. Bd. volume 5. Cham: Springer.
- Healey, Evan, Hareem Hilal, Kathrine Cornali Lerche, Shao Yan Ng, Grace Osberg, Lene Emilie Øye, og Audrey Vijn. 2019. «The divergent climate change approaches of the EU and the US: an analysis of contributing factors». *Journal of Energy & Natural Resources Law* 37(4):465–481. doi: 10.1080/02646811.2019.1649086.
- Royal Society and the US National Academy of Sciences. 2020. *Climate Change. Evidence & Causes*.
- Wen-Hsien Tsai. 2020. «Carbon Emission Reduction—Carbon Tax, Carbon Trading, and Carbon Offset». *Energies* 13(22). doi: 10.3390/en13226128.
- Intergovernmental Panel on Climate Change. 2021. *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*. 34 sider.
- Jos Delbeke, og Peter Vis. 2020. «EU Climate policy as a driver of change». *Renewable energy law and policy* 10(1):5–15.
- Jos Delbeke, og Peter Vis. 2015. *EU Climate Policy Explained*. London: Taylor and Francis.
- Woerdman, Edwin, Martha Roggenkamp, og Marijn Holwerda. 2021. *Essential EU Climate Law*. 2. utgave. Cheltenham, Gloucestershire: Edward Elgar Publishing

Limited.

- Joana Setzer and Rebecca Byrnes. 2020. *Global trends in climate change litigation: 2020 snapshot*.
- Peel, Jacqueline, og Hari M. Osofsky. 2020. «Climate Change Litigation». *Annual review of law and social science* 16(1):21–38. doi: 10.1146/annurev-lawsocsci-022420-122936.
- Peel, Jacqueline, og Hari M. Osofsky. 2015. *Climate change litigation : regulatory pathways to cleaner energy*. Cambridge: Cambridge University Press. 17 sider.

Tilleggs litteratur:

- International Energy Agency. 2021. *Net Zero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector*.
- Ellerman, Denny. 2009. «The EU emission trading scheme: a prototype global system?» S. 88–118 i *Post-Kyoto International Climate Policy*. Cambridge University Press.
- Bataille, Chris, Max Åhman, Karsten Neuhoff, Lars J. Nilsson, Manfred Fischedick, Stefan Lechtenböhmer, Baltazar Solano-Rodriguez, Amandine Denis-Ryan, Seton Stiebert, Henri Waisman, Oliver Sartor, og Shahrzad Rahbar. 2018. «A review of technology and policy deep decarbonization pathway options for making energy-intensive industry production consistent with the Paris Agreement». *Journal of Cleaner Production* 187:960–73. doi: 10.1016/j.jclepro.2018.03.107.
- Sigrid Eskeland Schütz. 2018. «Marine Spatial Planning – Prospects for the Arctic». *Arctic Review on Law and Politics* 9:44–66. doi: 10.23865/arctic.v9.899.
- Peel, Jacqueline. 2011. «Issues in Climate Change Litigation». *Carbon & climate law review : CCLR* 5(1):15–24. doi: 10.21552/CCLR/2011/1/162.
- Korpar, Niko, Mario Larch, og Roman Stöllinger. 2023. «The European carbon border adjustment mechanism: a small step in the right direction». *International economics and economic policy* 20(1):95–138. doi: 10.1007/s10368-022-00550-9.

Vedlegg 2:

Litteraturliste JUS3511 International Climate Law (master)

Hovedlitteratur:

- Anon. 2015. «EU climate policy». S. 10–40 i *Essential EU climate law*. Cheltenham: Edward Elgar.
- A. Rønne. 2016. «The Allocation of Emission Rights». S. 341–52 i *Scarcity and the State*. Bd. 148, redigert av F. van O. Paul C. Adriaanse. Intersentia.
- F. Ekardt and J. Wieding. 2018. «The temperature target of the Paris Agreement and the forgotten aspects of a meaningful energy transition». S. 77–100 i *Energy law and economics*. Bd. volume 5. Cham: Springer.
- Healey, Evan, Hareem Hilal, Kathrine Cornali Lerche, Shao Yan Ng, Grace Osberg, Lene Emilie Øye, og Audrey Vijn. 2019. «The divergent climate change approaches of the EU and the US: an analysis of contributing factors». *Journal of Energy & Natural Resources Law* 37(4):465–481. doi: 10.1080/02646811.2019.1649086.
- Royal Society and the US National Academy of Sciences. 2020. *Climate Change. Evidence & Causes*.
- Wen-Hsien Tsai. 2020. «Carbon Emission Reduction—Carbon Tax, Carbon Trading, and Carbon Offset». *Energies* 13(22). doi: 10.3390/en13226128.
- Intergovernmental Panel on Climate Change. 2021. *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*. 34 sider.
- Jos Delbeke, og Peter Vis. 2020. «EU Climate policy as a driver of change». *Renewable energy law and policy* 10(1):5–15.
- Jos Delbeke, og Peter Vis. 2015. *EU Climate Policy Explained*. London: Taylor and Francis. Side 29-60.
- Woerdman, Edwin, Martha Roggenkamp, og Marijn Holwerda. 2021. *Essential EU Climate Law*. 2. utgave. Cheltenham, Gloucestershire: Edward Elgar Publishing Limited. Chapter 3,4,10 and 11.
- Joana Setzer and Rebecca Byrnes. 2020. *Global trends in climate change litigation: 2020 snapshot*.
- Ian Havercroft (editor.). 2018a. *Carbon capture and storage : emerging legal and regulatory issues* . Second edition. Portland, Oregon :: Hart Publishing.
- Peel, Jacqueline, og Hari M. Osofsky. 2020. «Climate Change Litigation». *Annual review of law and social science* 16(1):21–38. doi: 10.1146/annurev-lawsocsci-

022420-122936.

- Peel, Jacqueline, og Hari M. Osofsky. 2015. *Climate change litigation : regulatory pathways to cleaner energy*. Cambridge: Cambridge University Press. 17 sider.
- Leonelli, Giulia Claudia. 2022. «Practical obstacles and structural legal constraints in the adoption of 'defensive' policies: comparing the EU Carbon Border Adjustment Mechanism and the US Proposal for a Border Carbon Adjustment». *Legal studies (Society of Legal Scholars)* 42(4):696–714. doi: 10.1017/lst.2022.20.
- Allegra Dawes, Cy McGeady. u.å. *Voluntary Carbon Markets*. 11 pages.

Tilleggs litteratur:

- International Energy Agency. 2021. *Net Zero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector*.
- Ellerman, Denny. 2009. «The EU emission trading scheme: a prototype global system?» S. 88–118 i *Post-Kyoto International Climate Policy*. Cambridge University Press.
- Bataille, Chris, Max Åhman, Karsten Neuhoff, Lars J. Nilsson, Manfred Fischedick, Stefan Lechtenböhmer, Baltazar Solano-Rodriguez, Amandine Denis-Ryan, Seton Stiebert, Henri Waisman, Oliver Sartor, og Shahrzad Rahbar. 2018. «A review of technology and policy deep decarbonization pathway options for making energy-intensive industry production consistent with the Paris Agreement». *Journal of Cleaner Production* 187:960–73. doi: 10.1016/j.jclepro.2018.03.107.
- Sigrid Eskeland Schütz. 2018. «Marine Spatial Planning – Prospects for the Arctic». *Arctic Review on Law and Politics* 9:44–66. doi: 10.23865/arctic.v9.899.
- Ian Havercroft (editor.). 2018b. *Carbon capture and storage : emerging legal and regulatory issues*. Second edition. Portland, Oregon :: Hart Publishing.
- Peel, Jacqueline. 2011. «Issues in Climate Change Litigation». *Carbon & climate law review : CCLR* 5(1):15–24. doi: 10.21552/CCLR/2011/1/162.
- Korpar, Niko, Mario Larch, og Roman Stöllinger. 2023. «The European carbon border adjustment mechanism: a small step in the right direction». *International economics and economic policy* 20(1):95–138. doi: 10.1007/s10368-022-00550-9.
- World Bank. u.å. *State and Trends of Carbon Pricing 2023*.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 60/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe (bachelor) våsemester 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for nye engelske emner som skal undervises for første gang i våsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanan uttaler at valgemen på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovudlitteratur per studiepoeng og spesialemen på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovudlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Sören Koch har lagt frem litteraturlister for emnet JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe (emnet tilbys bare på bachelornivå), hvor hovudlitteraturen utgjør 433 sider hvilket er innenfor normen.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe for våsemesteret 2024 vedtas.

11.10.2023
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg

Litteraturliste

Hovedlitteratur

- Managing the unmanageable
 - **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** J.Ø. Sunde **Boktittel:** Comparing legal cultures **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 23-34 **Redaktør:** Søren Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Noter:** 1. utgave 2017 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Com
- From mapping to navigation : a COMPASS formula for conducting comparative analysis
 - **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Koch, Søren **Boktittel:** Comparing legal cultures **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** 2020 **Totalt antall sider:** S. [71]-103 **Sider:** [71]-103 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Com
- Legal culture and comparative law : diving into the ocean
 - **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Søren Koch **Boktittel:** Comparing legal cultures **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 41-70 **Redaktør:** Søren Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Com
- An Introduction to Scottish Legal Culture
 - **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** A.R.C. Simpson **Boktittel:** Comparing legal cultures **Kapittelnummer:** 11 **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 389-427 **Redaktør:** Søren Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Noter:** 1. utgave 2017 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Com
- Thinking About Scots Law, Edinburgh Law Review
 - **Forfatter:** Rodger, Alan **Type:** Artikkel **ISSN:** 1364-9809 **Utgivelsesår:** 1996 **Sider:** 3-24 **Årgang/Volum:** 1 **Hefte:** 1 **DOI:** 10.3366/elr.1996.1.1.
- Institutional writings in Scotland reconsidered, The Journal of Legal History
 - **Forfatter:** Cairns, John W **Type:** Artikkel **ISSN:** 0144-0365 **Utgiver:** Taylor & Francis Group **Utgivelsesår:** 1984 **Sider:** 76-117 **Årgang/Volum:** 4 **Hefte:** 3 **DOI:** 10.1080/01440368408530791
- While One Hundred Remain: T B Smith and the Progress of Scots Law
 - **Forfatter:** Reid, Kenneth G C **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Reid, Kenneth G C **Boktittel:** A Mixed Legal System in Transition **Bokforfatter:** Reid, Kenneth G C **ISBN:** 9780748623358 **Utgiver:** Edinburgh University Press **Utgivelsesår:** 2005-07-20 **Sider:** 1-29 **DOI:** 10.3366/edinburgh/9780748623358.003.0001 **Tagger:** Litteraturkiosken
- Receptions of law, mixed legal systems and the myth of the genius of Scots private law, Law Quarterly Review
 - **Forfatter:** Evans-Jones, Robin **Type:** Artikkel **ISSN:** 0023933X **Utgiver:** Sweet & Maxwell **Utgivelsesår:** 1998 **Totalt antall sider:** 228-249 **Sider:** 228-249 **Årgang/Volum:** 114 **Hefte:** Apr

- German Legal Culture
 - **Type:** Bokkapittel **Kapittelforfatter:** Søren Koch **Boktittel:** Comparing legal cultures **Kapittelnummer:** 8 **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 221-266 **Redaktør:** Søren Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Noter:** 1. utgave 2017 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Com
- German Legal Method
 - **Bidragster/medforfatter:** Koch, Sören; Helland, Ingvill **Type:** Bokkapittel **Kapittelforfatter:** I. Helland **Boktittel:** Nordic and Germanic legal methods: contributions to a dialogue between different legal cultures, with a main focus on Norway and Germany **ISBN:** 9783161530623 **Utgiver:** Mohr Siebeck **Utgivelsessted:** Tübingen **Utgivelsesår:** cop. 2014 **Totalt antall sider:** XV, 461 s. **Sider:** 188-222 **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Nor; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Nor
- Characteristics Aspects of the German Legal Culture
 - **Bidragster/medforfatter:** Wagner, Gerhard; Zekoll, Joachim **Type:** Bokkapittel **Boktittel:** Introduction to German law **ISBN:** 9789041190987 **Utgiver:** Wolters Kluwer **Utgivelsessted:** Alphen aan den Rijn **Utgivelsesår:** [2019] **Totalt antall sider:** XI, 611 sider **Sider:** 1-55 **Utgave:** Third edition **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Int
- A legal cultural "take" on the legal system of England & Wales
 - **Type:** Bokkapittel **Kapittelforfatter:** Christian N.K. Franklin **Boktittel:** Comparing legal cultures **Kapittelnummer:** 10 **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 333-387 **Redaktør:** Søren Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Noter:** 1. utgave 2017 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Com
- An Introduction to the Norwegian Legal Culture
 - **Forfatter:** Søren Koch (1975-)redaktør/forfatter **Bidragster/medforfatter:** Koch, Søren; Sunde, Jørn Øyrehagen **Type:** Bokkapittel **Kapittelforfatter:** Marius Mikkel Kjølstad, Sören Koch, Jørn Øyrehagen Sunde **Boktittel:** Comparing legal cultures **Bokforfatter:** Søren Koch (1975-)redaktør/forfatter **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** [2020] **Totalt antall sider:** 804 sider **Sider:** 105-148 **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Noter:** 1. utgave 2017 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Com

Tilleggs litteratur

- Using the Concept of Legal Culture
 - **Forfatter:** Nelken, David **Type:** Artikkel **Utgiver:** eScholarship **Utgivelsessted:** University of California **Utgivelsesår:** 2004
- Legal Culture
 - **Type:** Bokkapittel **Kapittelforfatter:** Ralf Michaels **Boktittel:** Oxford Handbook of European Private Law **Utgiver:** Oxford University Press **Utgivelsesår:** 2011 **Redaktør:** Basedow, Hopt, Zimmermann eds.
- Champagne at the funeral : an introduction to legal culture

- **Bidragster/medforfatter:** Sunde, Jørn Øyrehagen,; Skodvin, Knut Einar, **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Jørn Øyrehagen Sunde **Boktittel:** Rendezvous of European legal cultures **ISBN:** 9788245008401 **Utgiver:** Fagbokforl **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** cop. 2010 **Sider:** 11-28 **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Ren; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Ren
- Comparing Legal Methods
 - **Bidragster/medforfatter:** Koch, Sören,; Helland, Ingvill, **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** I. Helland/S.Koch **Boktittel:** Nordic and Germanic legal methods : contributions to a dialogue between different legal cultures, with a main focus on Norway and Germany **ISBN:** 9783161530623 **Utgiver:** Mohr Siebeck **Utgivelsessted:** Tübingen **Utgivelsesår:** cop. 2014 **Totalt antall sider:** XV, 461 s. **Sider:** 1-19 **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Nor; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Nor
- Scots law and Scottish national identity
 - **Bidragster/medforfatter:** Fellows-Jensen, Gillian **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** A. D. M. Forte **Boktittel:** Denmark and Scotland : the cultural and environmental resources of small nations **ISBN:** 8778762294 **Utgiver:** Reitzel **Utgivelsessted:** København **Utgivelsesår:** c2001 **Totalt antall sider:** 256 s. **Sider:** 239-250 **Redaktør:** Gillian Fellows-Jensen **Årgang/Volum:** 82 **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for humaniora UBBHF Z His/82; Bibliotek for humaniora UBBHF Z His
- Four models of union, Juridical Review
 - **Forfatter:** Ford, J.D **Type:** Artikkel **ISSN:** 0022-6785 **Utgiver:** Sweet & Maxwell/W. Green **Utgivelsesår:** 2011 **Totalt antall sider:** 45-76 **Sider:** 45-76 **Årgang/Volum:** 1
- German legal system and laws
 - **Forfatter:** Foster, Nigel G. **Bidragster/medforfatter:** Satish, Sule **Type:** Bok **ISBN:** 9780199233434 **Utgiver:** Oxford University Press **Utgivelsessted:** Oxford **Utgivelsesår:** 2010 **Sider:** LXIX, 650 s. **Utgave:** 4th ed. **Studentnote:** Pp. 49-152 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Fos
- English, French & German Comparative Law
 - **Forfatter:** Youngs, Raymond **Type:** Bok **ISBN:** 9780415540667 **Utgiver:** Taylor and Francis **Utgivelsessted:** London **Utgivelsesår:** 2014 **Utgave:** 3. utgave **DOI:** 10.4324/9781315816791 **Studentnote:** Chapter 3, The Court Systems.
- The German Civil Code and the Development of Private Law in Germany | OUCFL, Oxford University Comparative Law Forum
 - **Forfatter:** R. Zimmermann **Type:** Artikkel **Utgivelsesår:** 2006
- An introduction to English legal history
 - **Forfatter:** Baker, J.H. **Type:** Bok **ISBN:** 9780198812616; 9780198812609 **Utgiver:** Oxford University Press **Utgivelsessted:** Oxford **Utgivelsesår:** 2019 **Sider:** LXVI, 637 sider **Utgave:** Fifth edition **Studentnote:** Relevant pages: pp. 15-43, 78-104, 165-184, 185-205, 206-237. **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Bak; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Bak

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 61/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS232 Rettshistorie og komparativ rett (12 studiepoeng) vårsemesteret 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for emner som skal undervises for første gang i vårsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanen uttaler at valgemner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesialeemner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Sören Koch har lagt frem litteraturlister for emnet JUS232 Rettshistorie og komparativ rett (12 studiepoeng), hvor hovedlitteraturen utgjør 632 sider (52 sider per studiepoeng). Omfanget på hovedlitteraturen er noe høyere enn normen på 45 sider per studiepoeng, men dette kan forsvares ved at det er tale om et emne hvor studentene ikke forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis i tillegg til litteraturen.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS232 Rettshistorie og komparativ rett for vårsemesteret 2024 vedtas.

11.10.2023
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg Litteraturliste

Innføringslitteratur

- Using the Concept of Legal Culture
 - **Forfatter:** Nelken, David **Type:** Artikkel **Utgiver:** eScholarship **Utgivelsessted:** University of California **Utgivelsesår:** 2004 **Studentnote:** 26 sider.
- Legal Culture
 - **Forfatter:** Michaels, R. **Bidragster/medforfatter:** Max Planck Institute for Comparative and International Private Law **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Michaels, R. **Boktittel:** The Max Planck encyclopedia of European private law Vol. 2 **Bokforfatter:** Michaels, R. **ISBN:** 9780199578955; 9780199660926 **Utgiver:** Oxford University Press **Utgivelsessted:** Oxford **Utgivelsesår:** 2012 **Totalt antall sider:** XXXIV s., s. 979-1949 **Sider:** 5 sider (s. 1059-1063 i vol. 2)- **Redaktør:** Michaels, R. **Årgang/Volum:** Vol. 2 **Tagger:** Litteraturkiosken **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR L 115 Max/2

Hovedlitteratur

- Comparing legal cultures
 - **Forfatter:** Søren Koch (1975-) (redaktør/forfatter) **Bidragster/medforfatter:** Koch, Søren; Sunde, Jørn Øyrehagen **Type:** Bok **ISBN:** 9788245033946 **Utgiver:** Fagbokforlaget **Utgivelsessted:** Bergen **Utgivelsesår:** (2020) **Sider:** 804 **Utgave:** Revised and extended 2nd edition **Tagger:** Kjernelitteratur **Noter:** 1. utgave 2017 **Studentnote:** s. 23-38, 41-67, 71-98, 105-143, 221-266, 333-386, 471-508 **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Com
- Nordic and Germanic legal methods : contributions to a dialogue between different legal cultures, with a main focus on Norway and Germany
 - **Bidragster/medforfatter:** Helland, Ingvill; Koch, Sören **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Helland, Ingvill; Koch, Sören **Boktittel:** Nordic and Germanic legal methods **ISBN:** 9783161530623 **Utgiver:** Mohr Siebeck **Utgivelsessted:** Tübingen **Utgivelsesår:** cop. 2014 **Totalt antall sider:** 267-322 **Sider:** 267-332 **Tagger:** Litteraturkiosken **Studentnote:** S. 267-322. **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Nor; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Nor
- Rett : en internasjonal historie
 - **Forfatter:** Michalsen, Dag **Type:** Bok **ISBN:** 9788253044323 **Utgiver:** Pax forlag **Utgivelsessted:** Oslo **Utgivelsesår:** 2023 **Utgave:** 3. utgave **Tagger:** Kjernelitteratur **Noter:** 1. utgave 2011 **Studentnote:** Merk: Kap. 1., 3.5.; 3.7; 4-5.6; Kap 6.1.1; 6.2-6.5; 7. **Samlet** 284 sider. **Tilgjengelig fra:** Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Mic; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Mic
- Daughters of God and counsellors of the judges of men: changes in the legal culture of the Norwegian realm in the High Middle Ages
 - **Bidragster/medforfatter:** Stefan Brink (1952-) (red.) **Type:** Bokkapittel **Kapitelforfatter:** Sunde, Jørn Øyrehagen **Boktittel:** New approaches to early law in Scandinavia **ISBN:** 9782503547541 **Utgiver:** Brepols **Utgivelsessted:** Turnhout **Utgivelsesår:** cop. 2014 **Totalt antall sider:** IX, 206 s. **Sider:** 131-183

Årgang/Volum: vol. 3 Tagger: Litteraturkiosken Noter: Flere norske bidragsytere Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån New

Tillegglitteratur

- Champagne at the Funeral - An introduction to legal culture
 - Bidragsyter/medforfatter: Sunde, Jørn Øyrehagen; Skodvin, Knut Einar Type: Bokkapittel Kapittelforfatter: Sunde, Jørn Øyrehagen Boktittel: Rendezvous of European Legal Cultures ISBN: 9788245008401 Utgiver: Fagbokforl Utgivelsessted: Bergen Utgivelsesår: cop. 2010 Totalt antall sider: 220 s. Sider: 11-28 Tagger: Litteraturkiosken Noter: 1. utg. 2009 Studentnote: S. 11-28 Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Ren; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Ren
- Comparing legal cultures
 - Forfatter: Søren Koch (1975-) (redaktør/forfatter) Bidragsyter/medforfatter: Koch, Søren; Sunde, Jørn Øyrehagen Type: Bok ISBN: 9788245033946 Utgiver: Fagbokforlaget Utgivelsessted: Bergen Utgivelsesår: (2020) Sider: 804 sider Utgave: Revised and extended 2nd edition Noter: 1. utgave 2017 Studentnote: s. 149-190, 783-803 Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Com; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Com
- Nordic and Germanic legal methods : contributions to a dialogue between different legal cultures, with a main focus on Norway and Germany
 - Bidragsyter/medforfatter: Helland, Ingvill; Koch, Sören Type: Bok ISBN: 9783161530623 Utgiver: Mohr Siebeck Utgivelsessted: Tübingen Utgivelsesår: cop. 2014 Tagger: Tillegglitteratur Studentnote: S. 1-22, 44-70, 99-140, 188-222, 344-366 Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Nor; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Nor
- Characteristic aspects of the German legal culture
 - Bidragsyter/medforfatter: Reimann, Mathias; Zekoll, Joachim Type: Bokkapittel Kapittelforfatter: Zimmermann, R. Boktittel: Introduction to German law ISBN: 3406537472; 9041122613 Utgiver: Kluwer Utgivelsessted: The Hague Utgivelsesår: c2005 Sider: 1-55 Utgave: 2nd ed. Tagger: Litteraturkiosken Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Int
- Løfte og aksept ; naturrettens innflytelse på fortolkningen av NL 5-1-1 og 5-1-2 på 1700-tallet, Tidsskrift for Rettsvitenskap
 - Forfatter: Koch, Sören Type: Artikkel ISSN: 0040-7143 Utgivelsesår: 2016 Sider: 337-371 Årgang/Volum: 129 Hefte: 4 Tagger: Tillegglitteratur
- Introduction to comparative law
 - Forfatter: Zweigert, Konrad Bidragsyter/medforfatter: Kötz, Hein Type: Bok ISBN: 978-0-19-826859-8 Utgiver: Clarendon Press Utgivelsessted: Oxford Utgivelsesår: 1998 Sider: XXVI, 714 s. Utgave: 3rd rev. ed. Tagger: Tillegglitteratur Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Korttidslån Zwe; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Pensum. Ikke utlån Zwe

- Legal cultures, legal paradigms and legal doctrine : towards a new model for comparative law
 - Forfatter: Van Hoecke, Mark ; Warrington, Mark Type: Bokkapittel
Kapitelforfatter: Van Hoecke, Mark ; Warrington, Mark Boktittel: The Library of essays in contemporary legal theory Vol. 3 Legal theory and the legal academy Bokforfatter: Van Hoecke, Mark ; Warrington, Mark ISBN: 9780754628880 Utgiver: Ashgate Utgivelsessted: Farnham Utgivelsesår: cop. 2010 Sider: 291-332 Redaktør: Del Mar, Maksymilian Årgang/Volum: Vol. 3 Tagger: Tilleggs litteratur Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Lib/3

- An introduction to English legal history
 - Forfatter: Baker, J.H. Type: Bok ISBN: 9780198812609; 9780198812616 Utgiver: Oxford University Press Utgivelsessted: Oxford Utgivelsesår: 2019 Sider: LXVI, 637 sider Utgave: Fifth edition Studentnote: Kap. 5 s. 78-103, kap. 6 s. 114-120, kap. 10 s. 165-183, kap. 12. s. 206-235. Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Bak; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Bak

- Speculum legale : rettsspegele : ein introduksjon til den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv
 - Forfatter: Sunde, Jørn Øyrehagen Type: Bok ISBN: 8245000906 Utgiver: Fagbokforl Utgivelsessted: Bergen Utgivelsesår: cop. 2005 Tagger: Tilleggs litteratur Noter: Bibliografi: s. 382-409 Studentnote: Desse kapitla: 6-8, 10-14, 23, 29, 31-32, 41-43, 52-53 Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Sun; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Sun

- Rendezvous of European legal cultures
 - Bidragsyter/medforfatter: Sunde, Jørn Øyrehagen; Skodvin, Knut Einar Type: Bok ISBN: 9788245008401 Utgiver: Fagbokforl Utgivelsessted: Bergen Utgivelsesår: cop. 2010 Tagger: Tilleggs litteratur Noter: 1. utg. 2009 Studentnote: S. 11-28, 97-131, 183-193. Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Ren; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Ren

- Speculum legale : rettsspegele : ein introduksjon til den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv
 - Forfatter: Sunde, Jørn Øyrehagen Type: Bok ISBN: 8245000906 Utgiver: Fagbokforl Utgivelsessted: Bergen Utgivelsesår: cop. 2005 Sider: 409 s. Noter: Bibliografi: s. 382-409 Studentnote: S. 38-67, 81-182, 197-327, 336-343 Tilgjengelig fra: Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Korttidslån Sun; Bibliotek for juridiske fag UBBJUR Penum. Ikke utlån Sun

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 62/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS233 Komparativ rett (2 studiepoeng) vårsemesteret 2024

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for emner som skal undervises for første gang i vårsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovedlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanen uttaler at valgemen på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesialemen på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Sören Koch har lagt frem litteraturlister for emnet JUS233 Komparativ rett hvor hovedlitteraturen utgjør 86 sider, hvilket er innenfor normen på ca. 45 sider per studiepoeng for emner på tredje studieår.

Det vil senere bli lagt frem forslag til tilleggslitteratur som kan godkjennes av studiedekanen som fullmaktsvedtak.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS232 Retts historie og komparativ rett for vårsemesteret 2024 vedtas.

11.10.2023

ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg

Litteraturliste

Hovedlitteratur

- Koch, Søren. 2020. «From mapping to navigation : a COMPASS formula for conducting comparative analysis». S. [71]–103 i *Comparing legal cultures*. Bergen: Fagbokforlaget.
- J.Ø. Sunde. 2020. «Managing the unmanageable». S. 23–34 i *Comparing legal cultures*, redigert av J. Ø. S. Søren Koch. Bergen: Fagbokforlaget.
- Marius Mikkel Kjølstad, Søren Koch. 2020a. «An Introduction to the Norwegian Legal Culture». S. 105–148 i *Comparing legal cultures*. Bergen: Fagbokforlaget.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 64/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Opprettelse av retningslinjer og instruks for justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave

I forbindelse med at det har blitt innført justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave (stor masteroppgave på 60 studiepoeng), er det behov for retningslinjer for hvordan prøven skal gjennomføres. Disse retningslinjene skal være et rammeverk for student og sensor.

Forslag til vedtak:

Retningslinjer og instruks for justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave vedtas.

/BAR

11.10.2023

[Tilbake til saklisten.](#)

Retningslinjer og instruks for justerende muntlig prøve i JUS396 Masteroppgave

I emnebeskrivelsen til JUS396 Masteroppgave heter det:

Den muntlige prøven skal som hovedregel ha en varighet på mellom 30 og 45 minutter, og begge sensorene skal delta. Ved den muntlige prøven kan studenten både bli eksaminert i de problemstillingene som oppgaven omhandler, og i beslektede problemstillinger fra fag som har tilknytning til oppgaven. Dersom masteroppgaven er skrevet som gruppearbeid, skal den muntlige prøven som hovedregel ha en varighet på ca. 60 minutter, og sensorene skal sørge for at begge studenter blir eksaminert. Bedømmelsen skal bygge på en samlet vurdering av studentenes muntlige prestasjoner (solidarsensur).

- JUS396 har en fakultetsintern sensurfrist på fem uker. Sensorene har fire uker på å bedømme den skriftlige masteroppgaven og enes om foreløpig karakter. Muntlig prøve skal gjennomføres innenfor femukersfristen.
- Innen fristen på fire uker skal sensor nr. 1 underrette fakultetet per epost om foreløpig karakter. Fakultetet vil da sende epost med epostadressen som kandidaten skal kontaktes på. Fakultetet underretter samtidig kandidaten om den foreløpige karakteren som er satt.
- Den muntlige prøven skal finne sted på digital plattform, som Zoom eller Teams. Sensor nr. 1 oppretter et digitalt møte og inviterer sensor nr. 2 og kandidaten til dette. Sensorer som ikke vet hvordan man setter opp et digitalt møte, må kontakte Studieadministrasjonen god tid i forveien for veiledning.
- Det skal gå minst en arbeidsdag fra sensorene melder inn foreløpig karakter og til den muntlige prøven, med mindre sensorene og kandidaten i fellesskap avtaler noe annet.
- Den muntlige prøven skal finne sted innenfor normal arbeidstid (kl. 08-16), med mindre sensorene og kandidaten i fellesskap avtaler noe annet.
- Før kandidaten slippes inn i det digitale møtet bør sensorene kort diskutere hvordan den muntlige prøven skal gjennomføres og hvilke spørsmål som skal stilles.
- Prøven starter med at sensor nr. 1 gjennomfører ID-kontroll av studenten. Sensor har på forhånd mottatt kandidatens studentnummer fra fakultetet. ID-kontrollen gjennomføres ved at kandidaten viser frem studentbeviset sitt.
- Studenten får ordet innledningsvis til å fortelle om hovedfunnene fra arbeidet. Varighet: Inntil 10 minutter. Studenten kan forberede en presentasjon for dette formål (PowerPoints eller lignende) og dele skjerm med sensorene. Evnen til å holde seg innenfor angitt tidsramme skal tillegges vekt i sensuren.
- Sensorene skal stille spørsmål knyttet til valg av problemstilling, kilde- og litteratursøk, metodiske utfordringer og kandidatens egne refleksjoner knyttet til arbeidsprosessen.
- Sensorene kan stille spørsmål knyttet til alle sider ved oppgaven, og også supplerende spørsmål innenfor det eller de rettsområder som oppgaven omhandler.
- Etter at den muntlige prøven er avsluttet sendes kandidaten ut av det digitale møterommet mens sensorene diskuterer seg frem til endelig karakter.
- Den muntlige prøven kan føre til en justering av den foreløpige karakteren både til kandidatens gunst og ugunst, men ikke med mer enn ett trinn.
- Kandidaten inviteres inn igjen i det digitale møterommet så snart endelig karakter er satt. Sensorene informerer om resultatet og gir i den anledning en kortfattet begrunnelse for deres samlede bedømmelse av oppgaven og den muntlige prøven.

- Dersom sensorene ikke blir enige om endelig karakter, skal studenten informeres om dette og at det vil bli oppnevnt en tredje sensor, i tråd med fakultetets retningslinjer for slike tilfeller.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 65/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Endring av rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner ved Det juridiske fakultet

Bakgrunn

I 2018 ble bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven (Uhl.) § 5-3, sjette ledd innført:

Hvis karakteren ved ny sensur avviker med to eller flere karakterer fra opprinnelig sensur, skal utdanningsinstitusjonen foreta ytterligere en vurdering før endelig karakter fastsettes

Som følge av lovendringen ble det innført ny rutine med kontrollkommisjoner ved fakultetet (SU-sak 65/18). Per i dag er rutinen slik (følgende er et utdrag, vi viser til rutinen i sin helhet i vedlegg 1):

Emneansvarlig får rollen som leder av Kontrollkommisjonen.

*[...] Studieadministrasjonen frambringer besvarelsen med informasjon om de to karakterene som er satt, og det som ellers måtte foreligge av relevant informasjon knyttet til sensuren. Dette, samt oppgaveteksten og sensorveiledningen, oversendes opprinnelig sensor, klagesensorene og emneansvarlig. **De to klagesensorene må avtale seg imellom hvem som skal delta i kommisjonen.** Kommisjonen må signere på sitt vedtak.*

I SU-saken 65/18 er det redegjort for forarbeidene⁵ til bestemmelsen og føringene fra kunnskapsdepartementet kan oppsummeres slik:

- 1) At det ikke er tale om en ny (tredje) sensur, men om kvalitetskontroll av ordinær sensur og klagesensuren. Derfor kommer kravet om blind sensur i Uhl. § 5-3, fjerde ledd ikke til anvendelse ved behandling i kontrollkommisjon.
- 2) Departementet anbefaler at sensorene fra opprinnelig sensur og ny sensur samarbeider for å komme frem til en felles karakter, eventuelt i samarbeid med fagansvarlig.
- 3) Institusjonene får råderett til selv å innrette ordningen med kontrollkommisjon.

⁵ Prop. 64 L (2017-2018), s. 80

Endring av rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner

Studieseksjonen og studiedekanen vurderer at rutinen som ble innført i 2018 er moden for en oppdatering som samsvarer med de erfaringer vi i dag har med ordningen.

Det er tale om en generell oppdatering av rutinen slik at den er rettvise for både emneansvarlige, sensorer og studieadministrasjonen.

Videre er det behov for en konkret justering knyttet til situasjoner der det er flere emneansvarlige på et emne som er involvert i sensuren, for eksempel der én emneansvarlig fungerer som ordinær sensor og en annen emneansvarlig inngår i klagekommisjonen sammen med en ekstern sensor. Dersom en slik besvarelse går til kontrollkommisjon, oppstår spørsmålet om hvem av sensorene i klagesensuren som skal stille i en kontrollkommisjon. I dagens rutinebeskrivelse er det slik at sensorene i klagekommisjonen *selv* kan beslutte hvem som stiller på vegne av denne, men dette er ikke videre hensiktsmessig.

I universitets- og høyskoleloven § 3-9, første ledd fremgår prinsippet om at en student skal vurderes på en upartisk og faglig betryggende måte:

Universiteter og høyskoler skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

Videre er det i samme bestemmelse, femte ledd besluttet at det ved ny sensur skal benyttes minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern:

Ved ny sensurering etter §§ 5-2 og 5-3 benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og karakteren endres etter ny sensur av den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Kravet om minst én ekstern sensor i klagesensuren er i tråd med bestemmelsen i § 3-9, første ledd om at studenten skal vurderes på en upartisk og faglig betryggende måte, og det er fakultetets ansvar å påse at vi oppfyller dette kravet i praksis.

Det er vår oppfattelse at bestemmelsen i § 5-3, sjette ledd bør anvendes i lyset av ovenstående slik at kravet om minst én ekstern sensor videreføres til kontrollkommisjonen. En slik løsning sikrer at vi også i kontrollkommisjonen oppfyller kravet i Uhl. § 3-9, femte ledd om ekstern sensor i klagesensuren. Ordningen vil i tillegg medføre at studentenes rettssikkert ivaretas på best mulig måte, herunder at klagesensuren gjennomføres på forutsigbar vis - uavhengig av hvordan sensorgruppen er sammensatt.

Forslag til vedtak:

Rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner ved Det juridiske fakultet endres i tråd med saksnotatet og vedlegg 2.

10.10.2023

ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Klagekommisjoner. Ny innretning for klagesensur fra og med H18.**Regelen og bakgrunnen for den.**

Med virkning fra høstsemesteret 2018 har vi fått en endring i universitets- og høyskoleloven § 5-3 Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse. Der er kommet et nytt sjette ledd: «Hvis karakteren ved ny sensur avviker med to eller flere karakterer fra opprinnelig sensur, skal utdanningsinstitusjonen foreta ytterligere en vurdering før endelig karakter fastsettes.»

I begrunnelsen for endringen har Kunnskapsdepartementet lagt vekt på forutberegnelighet og rettsikkerhet for studentene i forbindelse med sensurklager. Bakgrunnen for bestemmelsen kan studeres nærmere i [Prop.64 L \(2017-2018\)](#) side 80 (kapittel 11) og side 29 flg (kapittel 4.5).

Kunnskapsdepartementet har overlatt til institusjonene å bestemme hvordan denne ytterligere vurderingen skal foretas, og hjelper oss i gang med etpar eksempler: «*Departementet anbefaler at sensorene fra opprinnelig sensur og ny sensur samarbeider for å komme frem til en omforent karakter, eventuelt også i samarbeid med fagansvarlig. En annen mulighet er at nye fagpersoner vurderer om opprinnelig og ny sensur er i samsvar med sensurkriteriene. Departementet presiserer at det vil være innenfor utdanningsinstitusjonenes egen råderett å bestemme på hvilken måte dette best kan gjennomføres.*»⁴²

UiB har ikke gitt bestemte føringer for hvordan dette kontrollarbeidet skal gjennomføres. I brev av 26. juni 2018 viser UiB/SA til Kunnskapsdepartementets formuleringer gjengitt over, og tilføyer: «*Vi understreker at dette er eksempler. Den ordningen som velges, må tilpasses omstendighetene i det enkelte tilfellet. Det er ikke noe krav om å bruke eksterne i vurderingen, men det er selvsagt tillatt. Det er vesentlig at en slik prosess blir gjennomført så raskt som det er praktisk mulig og samtidig faglig forsvarlig.*»

Det er på det rene at vi ikke snakker om en ny (tredje) sensur, men om en kvalitetskontroll av de to sensurprosessene som har konkludert ulikt. Kunnskapsdepartementet sier (side 80 i proposisjonen):

«*Ved vurderingen skal all dokumentasjon være tilgjengelig, da dette ikke er en tredje runde med ordinær sensur og bestemmelsen om blind sensur i § 5-3 fjerde ledd derfor ikke kommer til anvendelse.*»

Videre heter det samme sted: «*Underretning til klager om klagens utfall skjer først når endelig karakter foreligger.*»

Samlet sett har vi her et godt grunnlag for å utlede hva regelen går ut på prosessuelt. Det er imidlertid ikke entydig klart hvor langt kommisjonens kompetanse rekker: Vi kan tenke oss at den bare rekker til å bestemme hvilken av de to allerede satte karakterene som er «riktig» - eventuelt «minst feil». Vi kan tenke oss at den også rekker til å fastsette en karakter i mellom de to. Og vi kan tenke oss at den rekker til å fastsette en karakter på helt fritt grunnlag. Imot dette siste taler uttalelsen i proposisjonen om at «dette ikke er en tredje runde med ordinær sensur». Det som kan tale for en slik vid forståelse av kompetansen, er at dette nødvendigvis blir den aller mest grundige gjennomgangen av besvarelsen med konkret drøftelse av karakterfastsettelsen mellom tre kompetente fagpersoner, og hvis de kommer fram til en

⁴² Prop.64 L (2017-2018) side 80

enstemmig avgjørelse med hensyn til en karakter, kan det være gode grunner til å la den karakteren bli gjeldende, uavhengig av om noen hadde kommet fram til det samme tidligere. Et overordnet mål for all sensur er at karakteren skal gi et så «riktig» bilde som mulig av studentens prestasjon sammenholdt med de kvalitative karakterbeskrivelsene.⁴³ I lys av dette formålet, kan det være gode grunner til å anta at kompetansen må rekke til også å fastsette en helt avvikende karakter.

Hvordan gjør vi det?

Nå gjenstår bare å finne ut hvordan den nye bestemmelsen best kan praktiseres hos oss, samt å sikre at vi finansierer ordningen på en forsvarlig måte.

Studiedekanen og studieadministrasjonen har i samarbeid kommet til følgende forslag:

- 1) Klagesensorene i obligatoriske emner får tre ukers frist for å levere protokollen til fakultetet. For spesialemer settes kortere frist, avhengig av hvor store kommisjonene er.
- 2) Straks protokollene foreligger, undersøker studieadministrasjonen om det er noen forekomster som omfattes av den nye bestemmelsen.
- 3) Der vi har forekomster av endringer med mer enn ett karaktertrinn, sendes en standard henvendelse til sensoren fra ordinær sensur, til begge klagesensorene og til emneansvarlig.

På forhånd må vi

 - a) orientere alle sensorer – inkludert alle klagesensorer – om ordningen og at den innebærer at de kan bli «innkalt» etter at de har levert sensuren. Ordinære sensorer vil kunne bli «innkalt» lenge etter ordinær sensur. I særskilte tilfeller, for eksempel der det også foreligger klager over formelle feil, vil slik «innkalling» kunne tenkes å komme mer enn et år etter at sensuren har falt.
 - b) orientere alle emneansvarlige om ordningen og om hva som ventes av dem i denne sammenhengen.
 - c) forfatte de standardhenvendelsene og den standardinformasjonen som skal ut til sensorer, klagesensorer og emneansvarlige.
- 2) Emneansvarlig får rollen som leder av Kontrollkommisjonen.
- 3) [Pr i dag har vi ikke på plass en ordning for ny digital behandling av disse tilfellene. Dette punktet må endres når det er på plass.] Studieadministrasjonen frambringer besvarelsen med informasjon om de to karakterene som er satt, og det som ellers måtte foreligge av relevant informasjon knyttet til sensuren. Dette, samt oppgaveteksten og sensorveiledningen, oversendes opprinnelig sensor, klagesensorene og emneansvarlig. De to klagesensorene må avtale seg imellom hvem som skal delta i kommisjonen. Kommisjonen må signere på sitt vedtak.
 - a) Egnat skjema for slik signering må frambringes.
- 4) Emneansvarlig får oppgaven med å lede og koordinere arbeidet i kommisjonen.
 - a) Der vi har mer enn en emneansvarlig for et emne, avtaler de seg imellom fordeling av disse oppgavene.
 - b) Om emneansvarlig eventuelt allerede har sensurert besvarelsen – ordinært eller i klageomgangen – er det ikke til hinder for at han/hun leder kommisjonen. I slike tilfeller oppnevnes det tredje medlemmet i Kontrollkommisjonen av studiedekanen.
 - c) Om emneansvarlig har hatt besvarelsen til nivåkontroll – ordinært eller i klageomgangen – er det ikke til hinder for at han/hun leder kommisjonen.

⁴³ https://www.uhr.no/f/p1/i4bfb251a-5e7c-4e34-916b-85478c61a800/karakersystemet_generelle_kvalitative_beskrivelser.pdf

- 5) Kommisjonen arbeider fortrinnsvis pr e-post eller annen elektronisk kommunikasjon. Dette er ikke til hinder for at de velger den innretningen som passer best i det enkelte tilfelle.
- 6) Kommisjonens leder sørger for at avgjørelsen foreligger skriftlig innen den fristen studieadministrasjonen har satt. Sensurfristen på fem uker for obligatoriske emner og tre uker for spesielemner skal overholdes også i disse tilfellene.
- 7) Ingen klagesensur fra det aktuelle emnet skal publiseres før all klagesensuren er klar, heller ikke fra kommisjoner der det ikke er noen besvarelser til kommisjonsbehandling.
- 8) Begrunnelse for klagesensurvedtaket gis av den klagesensoren som ellers ville gitt begrunnelsen.

Omfang og kostnader.

Studieåret 2017/18 hadde vi i alt 61 forekomster av slike endringer i de obligatoriske emnene, ordinære eksamener (konte er ikke talt med), fordelt slik:

JUS111 Forvaltningsrett I	6
JUS112 Arve- og familierett	6
JUS113 Kontraktsrett I	0
JUS114 Juridisk metode	3
JUS121 NIRI	10
JUS122 Erstatningsrett	2
JUS123 Forvaltningsrett II	4
JUS124 Tingsrett	5
JUS131 Kontraktsrett II	0
JUS132 Pengekravsrett	0
JUS133 Rettskilde- og metodelære	2
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett	1
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	10
JUS241 Strafferett	4
JUS242 Rettergang	2
JUS243 Alminnelig formuerett	6

I 16/17 var tilsvarende samlet tall 74.

Det er altså ikke en helt ubetydelig oppgave vi snakker om, samlet over et år.

For hver enkelt emneansvarlig vil oppgaven være overkommelig i de fleste tilfeller, men slik det viste seg å gå for JUS121 og JUS135 i fjor (10 i hver, jf. tabellen over) vil det kunne bli snakk om en logistisk utfordring – det gjelder særlig der tilfellene er fordelt på mange kommisjoner både i ordinær sensur og i klagesensuren. Vi må antakelig i første omgang vinne erfaringer med hvordan dette i praksis kan gjennomføres, men det kan være grunn til å oppfordre sensorene og emneansvarlig til en viss beredskap i perioden rundt klagesensuren.

Hvis vi tenker oss at hver av forekomstene honoreres som ordinær sensur for de to sensorene, og med en halv time ekstra (totalt 1,5 timer) for emneansvarlig, binder vi opp 3,5 timer pr forekomst. I 16/17 ville det utgjort 213,5 timer, i 15/16 ville det utgjort 259 timer. Beregnet etter gjeldende timesats for sensur (NOK 313,49), tilsvarer det hhv NOK 66 930 og NOK 81 193,91.

I tillegg kommer altså eventuelle forekomster i kontinuasjonseksamen og spesielemner.

Fordi vi ikke kan vite på forhånd hvor omfattende dette blir for det enkelte år, vil vi måtte budsjettere med en «rund sum» i ekstra sensurkostnader for dette formålet.

Forslag til vedtak:

1. Studiedekanen får fullmakt til å utarbeide de detaljerte rutinene for kontrollkommisjon ved klagesensur, etter de linjene som skisseres i notatet her.
2. Det foreslås for fakultetsstyret at deltakelse i kontrollkommisjon honoreres med 1 time pr besvarelse for deltakende sensorer, og 1,5 timer for emneansvarlig i egenskap av leder for kommisjonen.

[Tilbake til sakslisten](#)

Vedlegg

Ny rutine for gjennomføring av kontrollkommisjoner ved Det juridiske fakultet

- 1) Klagesensorene i obligatoriske emner får tre ukers frist for å levere protokollen til fakultetet. For spesialemer settes kortere frist, avhengig av hvor store kommisjonene er.
- 2) Straks protokollene foreligger, undersøker studieadministrasjonen om det er noen forekomster som omfattes av bestemmelsen i Uhl. § 5-3, sjette ledd.
- 3) Der vi har forekomster av endringer med mer enn ett karaktertrinn, sendes en standard henvendelse til sensoren fra ordinær sensur, til begge klagesensorene og til emneansvarlig. På forhånd må vi:
 - a) orientere alle sensorer – inkludert alle klagesensorer – om ordningen og at den innebærer at de kan bli «innkalt» etter at de har levert sensuren. Ordinære sensorer vil kunne bli «innkalt» lenge etter ordinær sensur. I særskilte tilfeller, for eksempel der det også foreligger klager over formelle feil, vil slik «innkalling» kunne tenkes å komme mer enn et år etter at sensuren har falt.
 - b) orientere alle emneansvarlige om ordningen og om hva som ventes av dem i denne sammenhengen.
 - c) forfatte de standardhenvendelsene og den standardinformasjonen som skal ut til sensorer, klagesensorer og emneansvarlige.
- 4) Emneansvarlig får rollen som leder og koordinere arbeidet i kontrollkommisjonen.
 - a) Studieadministrasjonen frambringer besvarelsen med informasjon om de to karakterene som er satt, og det som ellers måtte foreligge av relevant informasjon knyttet til sensuren. Dette, samt oppgaveteksten og sensorveiledningen, oversendes opprinnelig sensor, klagesensorene og emneansvarlig.
 - b) Der vi har mer enn en emneansvarlig for et emne, avtaler de seg imellom fordeling av disse oppgavene.
 - c) Om emneansvarlig har hatt besvarelsen til nivåkontroll – ordinært eller i klageomgangen – er det ikke til hinder for at han/hun leder kommisjonen.
- 5) Ekstern sensor i klagekommisjonen stiller på vegne av denne.
- 6) Kommisjonen arbeider fortrinnsvis pr e-post eller annen elektronisk kommunikasjon. Dette er ikke til hinder for at de velger den innretningen som passer best i det enkelte tilfelle.
- 7) Kommisjonens leder sørger for at avgjørelsen foreligger skriftlig innen den fristen studieadministrasjonen har satt. Sensurfristen på fem uker for obligatoriske emner og tre uker for spesialemer skal overholdes også i disse tilfellene. Kommisjonen må signere på sitt vedtak.
- 8) Ingen klagesensur fra det aktuelle emnet skal publiseres før all klagesensuren er klar, heller ikke fra kommisjoner der det ikke er noen besvarelser til kommisjonsbehandling. Begrunnelse for klagesensurvedtaket gis av den klagesensoren som har deltatt i kontrollkommisjonen.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 66/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

TILLEGG TIL LÆRINGSUTBYTSKILDRINGA I ENGELSKE EMNE

Bakgrunn for saka

I juni vedtok studieutvalet at undervisninga i dei engelskspråklege valemna på 3. studieår (bachelornivå) skal vera obligatorisk frå og med vårsemesteret 2024 (sjå sak 35/23 til studieutvalet). Endringa vart gjort fordi læringa i dei engelske emna ikkje dreier seg berre om den materielle kunnskapen studentane skal oppnå og som dei vil bli prøvde i på eksamen, men også om å opparbeida seg ferdigheiter i samspel med internasjonale studentar. Dei engelskspråklege emna spelar ei viktig rolle i å sikra at studentane oppnår læringsmåla på programnivå som dreier seg om å kunna samarbeida med juristar frå andre land, og å kunna forstå og gjera seg nytte av deira perspektiv på felles rettslege utfordringar og bidra med norske perspektiv, i tillegg til å kunna formidla juridiske analyser skriftleg og munnleg på engelsk. For at denne læringa skal kunna finna stad, er det avgjerande at studentane er til stades i undervisninga

Saka her er ei oppfølging av vedtaket frå juni, der punkt tre i vedtaket seier «Framlegg til endringar i emneskildringane som synleggjer korleis dei engelskspråklege emna bidreg til å oppnå læringsmåla på programnivå knytt til internasjonalisering, skal leggst fram for studieutvalet i løpet av hausten 2023.»

Involvering av, og dialog med dei emneansvarlege

Behovet for å gjera undervisninga obligatorisk på dei engelskspråklege emna vart ein merksam på undervegs, og ganske seint, i prosessen med å planlegga og utforma emneskildringane for dei valfrie emna vårsemesteret på 3. studieår. Vedtaket i juni vart difor fatta utan at dei emneansvarlege for engelske emne hadde blitt involverte eller informerte om framlegget i forkant.

Dette var ikkje ideelt, men det var naudsynt å gjera det slik fordi endringa måtte på plass før sommaren slik at den obligatoriske undervisninga ville gå fram av emneskildringane når studentane på 3. studieår skulle gjera sine emneval for vårsemesteret 2024 innan 1. september. Studiedekanan vurderte det også som avgjerande å innføra endringa frå og med våren 2024, mellom anna for å ikkje gjera forskjell på kulla i studieordninga av 2021.

I etterkant av vedtaket har dei emneansvarlege blitt involverte ved at det 18. september vart sendt ut informasjon om studieutvalets vedtak frå juni, saman med framlegg til endringar i emneskildringane under overskrifta Læringsutbyte/Learning Outcomes, med invitasjon til å koma med innspel til standardformuleringane, eventuelt føreslå formuleringar særleg tilpassa eige emne.

Framlegget til standardformulering som vart sendt ut var dette:

Skills

By the end of the course the students should be able to

- *Cooperate with law students from legal backgrounds different than their own,*
- *Understand and make use of the perspectives on common legal challenges from fellow students from legal backgrounds different than their own,*
- *Contribute with perspectives from their own country and legal background.*

General competence

By the end of the course the student should be able to

- *Present and evaluate legal analyses and point of views in English, both orally and in writing*

Det vart sett to vekers frist for tilbakemelding, og det vart send ei påminning om fristen om morgonen same dag som fristen.

Innspel frå dei emneansvarlege

Det kom inn fire innspel, der det eine (Koch, vedlegg 3)) baserte seg på ei misforståing om at framlegget til endring også gjaldt det obligatoriske emnet JUS232 Rettshistorie og komparativ rett som skal undervisast delvis på engelsk. Emneansvarleg Sören Koch fekk raskt ei oppklaring av at JUS232 ikkje er omfatta av endringa, og kom då ikkje med ytterlegare innspel. I det vidare snakkar vi difor om tre innkomne innspel.

Borvik (vedlegg 2), emneansvarleg for JUS2307 Introduction to European Human Rights (bachelor), har ikkje innvendingar til standardformuleringane som er foreslått. Men han uttrykker at det kan bli krevjande å setja av tid til studentaktive læringsformer dersom det aktuelle emnet framleis skal ha ei viss breidde, når ikkje talet på undervisningstimar blir utvida.

Oprysk (vedlegg 4), emneansvarleg for JUS2314 EU Copyright Law (bachelor) og JUS3514 EU Copyright Law (master) har kome med innspel til dei konkrete formuleringane og ordvala i standardteksten som er føreslått, i tillegg til at ho har utarbeidd ein tilpassa versjon som ho føreslår at blir lagt til på hennar emne.

Skodvin (vedlegg 5), emneansvarleg for JUS2318 Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations (bachelor) og JUS3518 Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations (master), peiker, som Borvik, på at det er uklart korleis ein skal kunna møte ambisjonane i dette tillegget innanfor dagens undervisningstimar. Vidare skriv han «Det er også uklart for meg hvordan SU mener en skal bidra med "perspectives from their own country" i et emne i krigens folkerett. Norske perspektiver har vært begrenset, og er stort sett sikkerhetsgradert, slik at den jevne student i liten grad kan bidra med nasjonale perspektiv.», og han stiller spørsmål til prosessen der obligatorisk undervisning er vedteke utan involvering av dei emneansvarlege, og der dei emneansvarlege blir inviterte til eit seminar om endringa først etter fristen for å komma med innspel. Skodvin motset seg difor dei føreslåtte endringane for sine emne. Heilt til sist peikar Skodvin på at læringsutbyteskildringa for emna hans ikkje inneheld overskrifta «skills».

Oppfølging av innspela frå dei emneansvarlege

Innspelet frå Borvik vil bli følgt opp som del av eit seminar for dei emneansvarlege seinare i haust (sjå meir info om dette nedanfor). Det er ikkje tvil om at det godt kunne vore meir undervisning på alle dei engelskspråklege emna. Men dette er ikkje mogleg på noverande tidspunkt, gitt fakultetets avgrensa undervisningsressursar. Det finst likevel fleire døme på at andre emneansvarlege får til å leggja til rette for studentaktivitet innanfor dei undervisningstimane som

er tilgjengelege. Her håpar vi at både Borvik og andre emneansvarlege vil henta inspirasjon og idear frå kvarandre til korleis ein kan leggja opp emnet på ein slik måte at ein får til studentaktivitet, samstundes som ein får dekt dei mest sentrale delane av emnet.

Innspela frå Oprysk er delvis tekne til følgje i den justerte standardteksten som no blir føreslått, i tillegg til at forslaget hennar til skreddarsaum for emna i EU Copyright Law blir føreslått vedteke for hennar emne.

Skodvin sine innspel blir følgt opp i dialog mellom studiedekanen og den emneansvarlege. Det kan sjå ut til at Skodvin tolkar tillegget strengare enn det er meint. På bakgrunn av innspela frå Skodvin og det at han motset seg endringa for sine emne, er desse emna likevel teke ut av vedtaksforslaget. Studiedekanen vil oppmoda Skodvin til å utarbeida læringsmål særleg tilpassa hans emne, som bidreg til læringsmåla på programnivå knytt til internasjonale ferdigheiter. Dette vart dei emneansvarlege også inviterte til å gjera i e-posten som vart send av studiedekanen 18/9. At det ikkje er heldig at obligatorisk undervisning blir innført utan at dei emneansvarlege vart involvert i forkant, er det ingen som er usamde i. Det er forklart tidlegare kvifor det likevel måtte bli slik. Når det gjeld merknaden om at emneskildringane hans ikkje inneheld «skills», ser vi at han i staden nyttar omgrepet «abilities». Dette meiner vi må seest som synonym, og det kan tenkjast at liknande variasjonar i kva omgrep som er nytta finst også i andre emne.

Justert framlegg til tillegg i læringsutbyttet

Etter å ha sett på framlegget som gjekk ut til dei emneansvarlege på nytt, og med inspirasjon frå innspela frå Oprysk, har studiedekanen, saman med studieadministrasjonen, justert og forenkla framlegget til tekst som blir lagt til under Læringsutbyte/Learning Outcomes.

Det oppdaterte framlegget ser slik ut:

Skills

By the end of the course the students should be able to

- *Cooperate with law students from other countries, and gain perspectives on common legal challenges from students from a legal background different than their own,*
- *Contribute with perspectives from their own country and legal background.*

General competence

By the end of the course the student should be able to

- *Present and evaluate legal analyses and points of view in English, both orally and in writing*

Her er strekpunkt ein og to i det opphavlege framlegget slått saman til eitt punkt, og det er forenkla frå «law students from legal backgrounds different than their own» til «law students from other countries». Vi har valt å behalda «legal background different than their own» i siste del av strekpunktet, sjølv om Oprysk spelte inn at «jurisdiction» ville vera meir presist enn «legal background», fordi «legal background» også kan forståast som ulik arbeidsbakgrunn. Studiedekanen meiner at jurisdiction kan bli for snevert, og at ein ut frå konteksten som omhandlar studentar, forstår at det ikkje er ulike arbeidsbakgrunn som er meint her.

Eit anna av Oprysk sine innspel gjekk på om «English» burde utelatast frå strekpunktet under general competence, i og med at det seier seg sjølv at språket er engelsk når emna vert underviste på engelsk. Her har vi valt å behalda presiseringa av engelsk for å synleggjera at desse emna bidreg til læringsmåla på programnivå som gjeld dugleik i engelsk.

Innhaldet i det generelle tillegget er det same sjølv om det er forkorta og forenkla, slik at vi meiner det er uproblematisk å vedta den justerte versjon utan at dei emneansvarlege blir involverte på nytt.

På same måte som Skodvin peikar på at det i læringsutbyteskildringa for hans emne blir nytta «abilities» og ikkje «skills», kan det tenkjast at nokre emneskildringar til dømes skildrar læringsutbytet i 3. person («the student should...»), medan andre emneskildringar skildrar læringsutbytet i 1. person («you should...»). I tillegg vil det variera frå emne til emne kvar tillegget passar best inn i heilskapen: Skal det til dømes listast opp før, eller etter andre «skills» eller «general competences» som er slått fast under læringsutbytet? På grunn av variasjonane i dei ulike emneskildringene føreslår vi at studieadministrasjonen får høve til å nytta skjønn når standardteksten skal leggst til, og at ein tilpassar slik det redaksjonelt høver best i kvart emne. Ved eventuell uvisse vil studieadministrasjonen rådføra seg med studiedekanen eller den aktuelle emneansvarlege.

Som nemnt vart dei emneansvarlege inviterte til å tilpassa og justera det generelle tillegget slik dei meinte det passa best i deira emne, slik at for Oprysk sine emne, vil det vera hennar eigne skreddarsydde formuleringar som blir lagt til (sjå vedlegg 4).

Om dei engelske emna på 5. studieår (masternivå)

Studieutvalets vedtak i juni omhandla berre emna på bachelornivå, og det blir i denne omgang ikkje innført obligatorisk undervisning i masteremna, ut over dei obligatoriske elementa som enten har vore del av ein skilde emne lenge, eller som er lagt til som del av arbeidet med ny modell for engelske emne. Til dømes er det i fleire emne obligatorisk å delta på «master classes».

Likevel foreslår vi at same tekst som på bacheloremna også blir lagt til under overskrifta Læringsutbyte/Learning Outcomes på masteremna. Desse emna er også meint å bidra til at læringsmåla på programnivå om internasjonale ferdigheiter blir oppnådde.

Fakultetsstyret vedtok i sak 82/23 i september at nytt 5. studieår, på studieordninga av 2021, trer i kraft frå og med studieåret 2025/2026. I sak 60/23 i juni, vedtok fakultetsstyret at det skal leggjast inn element av obligatoriske undervisningsaktivitetar også på 5. studieår, mellom anna for å sikra eit levande og aktivt studiemiljø på Dragefjellet også på 5. studieår. Det betyr at det vil måtta gjerast vidare endringar i masteremna etter kvart. Desse endringane skal setjast i verk frå hausten 2025.

Vidare arbeid

For at studentane skal få trening i å samarbeida med juristar frå andre land, er det ikkje tilstrekkeleg at dei er fysisk til stades i undervisninga. Det er i tillegg avgjerande at undervisninga legg opp til studentaktivitet, og at studentane samhandlar på tvers av bakgrunn.

Mange emneansvarlege nyttar allereie undervisningsmetodar eller arbeidskrav som legg til rette for studentaktiv læring og interaksjon mellom studentane, men det er truleg rom for vidareutvikling og ytterlegare forbetring på dette området. For å inspirera til slik vidareutvikling i emna, er dei emneansvarlege for engelske emne, samt dei som administrerer valfrie emne, inviterte til eit lunsjseminar i november. Her vil nokre emneansvarlege dela døme på studentaktive undervisningsopplegg eller gruppeoppgåver dei har gode erfaringar med, og det er sett av tid til å dela erfaringar og diskutera idear til undervisningsopplegg med kollegaer. Erfaringsutveksling er også viktig og nyttig etter at dei som er ansvarlege for haustemne har gjort

seg dei første erfaringane med å undervisa studentar frå både bacheloremne og masteremne samstundes.

Vidare vil studieutvalet på møtet i november få framlagt ei sak som følgjer opp punkt 4 i vedtaket frå juni: «SU vil få ei ny sak i løpet av hausten om kor stort avvik frå full deltaking som skal godtakast for valfrie engelskspråklege emne på 3. studieår.»

Studieadministrasjonen arbeider for tida med å sjå på korleis det obligatoriske oppmøtet skal registrerast og administrerast, og vil saman med studiedekananen og dei emneansvarlege også greie ut kor stort avvik frå full deltaking som kan godtakast, samstundes som studentane kan oppfylle læringsmåla.

Framlegg til sak til studieutvalet skal vera klar før seminaret i november, men det er også rom for å innarbeida eventuelle innspel som kjem som del av seminaret i studieutvalets endelege avgjerd i november.

Framlegg til vedtak

- 1) Emneskildringane for alle engelske val- og spesialeemne ved fakultetet, med unntak av emna JUS2314/JUS3514 EU Copyright Law og JUS2318/JUS3518 Law of Armed Conflict,, with Emphasis on Maritime Operations Commercial Law, skal endrast ved at følgjande vert lagt til under overskrifta Læringsutbyte/Learning Outcomes:

Skills

By the end of the course the students should be able to

- *Cooperate with law students from other countries, and gain perspectives on common legal challenges from students from a legal background different than their own,*
- *Contribute with perspectives from their own country and legal background.*

General competence

By the end of the course the student should be able to

- *Present and evaluate legal analyses and points of view in English, both orally and in writing*
- 2) Studieadministrasjonen får fullmakt til å nytta redaksjonelt skjønn, slik at tillegget passar best mogleg inn i heilskapen i det einskilde emnet.
 - 3) Emneskildringane for JUS2314/JUS3514 EU Copyright Law blir endra i tråd med emneansvarleg sitt framlegg.
 - 4) Det skal arbeidast vidare med eit tilpassa tillegg for emna JUS2318/JUS3518 Law of Armed Conflict, with Emphasis on Maritime Operations.

11.10.2023
INTØ

Vedlegg:

Vedlegg 1: E-post frå studiedekan Halvard Haukland Fredriksen

Vedlegg 2: Innspel frå Bjørnar Borvik

Vedlegg 3: Innspel frå Sören Koch, inkludert oppklarande svar frå administrasjonen

Vedlegg 4: Innspel frå Lillia Oprysk

Vedlegg 5: Innspel frå Knut Einar Skodvin

(Innspela er lagt ved i alfabetisk rekkefølge etter avsendar)

[Tilbake til sakslisten](#)

Vedlegg 1: E-post frå studiedekan Halvard Haukland Fredriksen

From: Halvard Haukeland Fredriksen <Halvard.Fredriksen@uib.no>

Sent: Monday, September 18, 2023 4:07 PM

To: Ronny Gjendemsjø <Ronny.Gjendemsjo@uib.no>; Synne Sæther Mæhle <Synne.Mahle@uib.no>; Bjørnar Borvik <Bjornar.Borvik@uib.no>; Jon Petter Rui <Jon.Rui@uib.no>; Henriette Sinding Aasen <Henriette.Aasen@uib.no>; Liliia Oprysk <Liliia.Oprysk@uib.no>; Berte-Elen Reinertsen Konow <Konow@uib.no>; Kristian Strømsnes <Kristian.Stromsnes@uib.no>; Eirik Holmøyvik <Eirik.Holmoyvik@uib.no>; Melanie Regine Hack <Melanie.Hack@uib.no>; Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund <Ingrid.Halvorsen@uib.no>; Terje Einarsen <Terje.Einarsen@uib.no>; Sören Koch <Soren.Koch@uib.no>; Malgorzata Agnieszka Cyndecka <Malgorzata.Cyndecka@uib.no>; Ignacio Herrera Anchustegui <Ignacio.Herrera-Anchustegui@uib.no>; Knut Einar Skodvin <Knut.Skodvin@uib.no>; Christian Franklin <Christian.Franklin@uib.no>; Linda Midtun <Linda.Midtun@uib.no>; Axel Johannes Jonsson <axel.hjo@uib.no>

Cc: Ingrid E. Tøsdal <Ingrid.Tosdal@uib.no>; Mari Anne Larsen Franklin <Mari.Franklin@uib.no>

Subject: Innføring av obligatorisk undervisning på engelskspråklige emner på 3. studieår fra VÅR 24 + invitasjon til seminar

Kjære interne emneansvarlige for engelskspråklige emner,

Tusen takk for innsatsen dere la ned sist studieår ved å gjennomgå emnebeskrivelsene og tilpasse disse til bachelor og/eller masternivå. De reviderte emnene undervises for første gang inneværende studieår.

I denne e-posten følger informasjon om nye endringer i emnebeskrivelsene for engelske emner, og invitasjon til et lunsjseminar.

- Tillegg om obligatorisk undervisning i emner på bachelornivå ble vedtatt av studieutvalget i juni og trer i kraft fra vårsemesteret 2024.
- Internasjonale ferdigheter skal legges til som del av det forventede læringsutbyttet for alle engelske emner. Vedlagt, forslag til tekst til emnebeskrivelsene. Frist for innspill er 2. oktober, til elective-courses.jurfa@uib.no
- Alle med ansvar for et engelsk emne inviteres til lunsjseminar i ansattkantinen torsdag 26. oktober kl. 1130-1400.

[Vi ber alle om å svare på invitasjonen ved å fylle ut dette skjemaet innen 20. oktober.](#)

Innføring av obligatorisk undervisning i bacheloremnene

I løpet av arbeidet med ny modell for engelske emner innså vi at det er nødvendig å gjøre undervisningen obligatorisk på de engelskspråklige emnene på bachelornivå. Dette ble vedtatt av studieutvalget i juni, og trer i kraft fra vårsemesteret 2024.

Det engelske emnet (eventuelt de to engelske emnene) som studentene skal ta i vårsemesteret på 3. studieår spiller en viktig rolle i å sikre at de oppnår læringsmålene på programnivå. Dette innebærer å kunne formidle juridiske analyser skriftlig og muntlig på engelsk, samarbeide med jurister fra andre land, forstå og gjøre seg nytte av deres perspektiv på felles rettslige utfordringer, og å selv kunne bidra med norske perspektiver.

Læringen i de engelske emnene dreier seg altså ikke bare om den materielle kunnskapen studentene skal oppnå, men også om ferdigheter som de i samspill med internasjonale studenter opparbeider seg i undervisningssituasjonen. Disse ferdighetene skal ikke prøves i på eksamen, men de er likevel ferdigheter som studentene våre er ventet å oppnå i løpet av masterstudiet i rettsvitenskap. For å kunne sertifisere at

studentene har oppnådd læringsmålene knyttet til internasjonalisering på programnivå, må også *undervisningsaktiviteten* i de engelske emnene være del av sertifiseringsgrunnlaget, og vi må derfor kunne dokumentere at studentene har deltatt i undervisningen.

Med dette som bakgrunn vedtok studieutvalget i sitt siste møte før sommeren at undervisningen på engelskspråklige emner på 3. studieår gjøres obligatorisk fra og med vårsemesteret 2024. Studieutvalgets sak 35/23 kan leses i vedlegget.

Justeringer i forventet læringsutbytte i bacheloremnene

For å synliggjøre hvordan de engelskspråklige emnene bidrar til læringsmålet om internasjonale ferdigheter på programnivå, foreslår vi at det som del av det forventede læringsutbyttet i hvert engelskspråklige emne legges til tekst om at det forventes at studentene etter å ha fullført emnet skal kunne samarbeide med jurister fra andre land, kunne forstå og gjøre seg nytte av deres perspektiv på felles rettslige utfordringer og bidra med perspektiv fra eget lands rett, i tillegg til å kunne formidle juridiske analyser skriftlig og muntlig på engelsk.

Som vedlegg til denne eposten finner dere forslag til standardformuleringer, som under forutsetning av godkjenning i studieutvalgets møte i oktober vil settes inn i emnebeskrivelsene for alle engelske emner. Det er mulig å tilpasse eller utdype formuleringene i det enkelte emnet, slik det passer best med emnets innhold. Vi ber derfor om at dere kommer med **innspill og tilbakemeldinger innen 2. oktober**, både til standardformuleringene, og dersom dere har forslag til justeringer eller tillegg i hva som legges til for akkurat ditt/dine emner. Tilbakemelding sendes til elective-courses.jurfa@uib.no

Hva med masteremnene?

Det blir i denne omgang ikke innført obligatorisk undervisning i masteremnene, ut over de obligatoriske elementene som enten har vært del av enkelte emner lenge, eller som er lagt til i ny modell for engelske emner. For eksempel er det i flere emner obligatorisk å delta på «master classes».

Likevel foreslår vi at samme tekst som på bacheloremnene også legges til under forventet læringsutbytte på masteremnene. Disse emnene er også ment å bidra til oppnåelsen av læringsmålene på programnivå om internasjonale ferdigheter.

Fakultetsstyret vedtok i sak 82/23 i september at nytt 5. studieår, på studieordningen av 2021, trer i kraft fra og med studieåret 2025/2026. I sak 60/23 i juni, vedtok fakultetsstyret at det skal legges inn elementer av obligatoriske undervisningsaktiviteter også på 5. studieår, for å sikre et levende og aktivt studiemiljø på Dragefjellet også på 5. studieår. Det betyr at det vil måtte gjøres videre endringer i masteremnene etter hvert. Disse endringene skal iverksettes fra høsten 2025.

Tilpassing av undervisningen og invitasjon til lunsjseminar

Alle med ansvar for et engelsk emne inviteres til lunsjseminar i **ansattkantin** **torsdag 26. oktober kl. 11.30 til 14.00.**

Vi starter med lunsj kl. 11.30, og så vil noen emneansvarlige dele eksempler på studentaktive undervisningsopplegg eller gruppeoppgaver de har gode erfaringer med. Det er satt av tid til å dele erfaringer og diskutere ideer til undervisningsopplegg med kollegaer.

For at studentene skal få trening i å samarbeide med jurister fra andre land, er det en forutsetning at de er fysisk til stede i undervisningen. Det er i tillegg avgjørende at undervisningen legger opp til studentaktivitet, og at de samhandler på tvers av bakgrunn.

Mange av dere bruker allerede undervisningsmetoder som legger til rette for studentaktiv læring og interaksjon mellom studentene, men vi tror også at det finnes rom for videreutvikling og ytterligere forbedring på dette området. Derfor ønsker vi å samle alle dere emneansvarlige for engelske emner, slik at dere kan dele erfaringer og hente inspirasjon fra hverandre.

Vi vil også komme nærmere inn på hvordan det obligatoriske oppmøtet skal registreres og administreres, og i tillegg gir samlingen anledning til å dele eller høre om de første erfaringene med å undervise emner på to ulike nivå.

[Gi oss beskjed om du kommer eller ei via dette skjemaet innen 20. oktober.](#)

Beste hilsen

Halvard Haukeland Fredriksen, Mari Anne Franklin og Ingrid Tøsdal

Vedlegg til e-posten:

SU-sak 35/23 Endring av emneskildringar – tillegg om obligatorisk undervisningsaktivitet

Forslag til tillegg i forventet læringsutbytte fra de engelske emnene

Vedlegg 2: Innspel frå Bjørnar Borvik

From: Bjørnar Borvik Bjornar.Borvik@uib.no

Sent: Sunday, October 1, 2023 4:20 PM

To: elective-courses elective-courses.jurfa@uib.no

Subject: FW: Innføring av obligatorisk undervisning på engelskspråklige emner på 3. studieår fra VÅR 24 + invitasjon til seminar

Hei,

Eg har ingen innvendingar til standardformuleringane som er foreslått. Sidan talet på undervisningstimar ikkje blir utvida, og dersom det aktuelle emnet framleis skal ha ein viss breidde, blir det nokså krevjande å sette av tid til studentaktive læringsformer.

Med beste helsing

Bjørnar

Dr. Bjørnar Borvik, PhD
Professor i rettsvitenskap
Det juridiske fakultet
Universitetet i Bergen
Telefon: +47 55 58 98 80 – Mobil: + 47 40 28 00 30

Vedlegg 3: Innspel frå Sören Koch, inkludert oppklarande svar frå administrasjonen

From: Sören Koch <mailto:soren.koch@uib.no>
Sent: Monday, October 2, 2023 8:27 AM
To: elective-courses elective-courses.jurfa@uib.no
Cc: Nina Berstad Strandbakken nina.berstad@uib.no
Subject: Engelsk kravet

Tilbakemelding obligatorisk undervisning på engelsk.

Slik jeg leser det gjelder dette kravet også for JUS232. Ren praktisk sett skal vi føre fremmøtelister? Det samme kravet gjelder ikke for utenlandske studenter, og heller ikke forelesninger i norsk rettshistorie og gjesteforelesninger? Studenter kommer til å klage over ekstra stor arbeidsbelastning, frykter jeg. Ellers kan dere gjerne endre læreutbytteksetsbeskrivelse tilsvarende.

Beste hilsen

Sören

Oppklarende svar fra administrasjonen:

From: elective-courses elective-courses.jurfa@uib.no
Sent: Monday, October 2, 2023 11:05 AM
To: Sören Koch Soren.Koch@uib.no
Cc: Nina Berstad Strandbakken Nina.Berstad@uib.no
Subject: RE: Engelsk kravet

Hei Sören,

Dette gjelder kun valgemnene på 3. studieår, ikke JUS232 (som følger samme opplegg som tidligere).

Det er altså snakk om obligatorisk oppmøte for de som tar JUS2320 Comparing Legal Cultures in Europe. Det diskuteres fortsatt hva fraværsgrensen vil være og hvordan dette skal registreres, så det kommer vi tilbake til.

Vennlig hilsen

Mari Anne

Vedlegg 4: Innspel frå Liliia Oprysk

From: Liliia Oprysk <Liliia.Oprysk@uib.no>

Sent: Thursday, September 28, 2023 2:19 PM

To: elective-courses <elective-courses.jurfa@uib.no>

Subject: FW: Innføring av obligatorisk undervisning på engelskspråklige emner på 3. studieår fra VÅR 24 + invitasjon til seminar

Hei,

Jeg sender vedlagt mine innspill til utkastet til standardformuleringer og forslag til justering av EU Copyright Law emnebeskrivelsen.

Beste hilsen

Liliia

I Comments on the wording proposed by SU

Comments are made using the comments function.

Skills

By the end of the course the students should be able to

- Cooperate with law students from legal backgrounds different than their own,
- Understand and make use of the perspectives on common legal challenges from fellow students from legal backgrounds different than their own,
- Contribute with perspectives from their own country and legal background.

Kommentert [LO1]: Legal background could be understood very broadly, as including also work background. A possible suggestion would be to use "jurisdiction", as, to my understanding, this is what is primarily meant.

Kommentert [LO2]: I am thinking about how the course design could support/ensure/evaluate students' understanding and usage of perspectives. This point appears a bit unclear to me.

Kommentert [LO3]: Perhaps jurisdiction? See also the comment above (point 1)

Kommentert [LO4]: I have been using "communicate" as potentially a broader term

Kommentert [LO5]: Just a thought: "Communicate/present legal analysis and evaluate legal arguments"

Kommentert [LO6]: Since the courses are in English, is this necessary?

General competence

By the end of the course the student should be able to

- Present and evaluate legal analyses and point of views in English, both orally and in writing

II Comments on the description of the EU Copyright Law course

The course in EU Copyright Law focuses on the EU law primarily, although it makes use of national perspectives to showcase certain differences and issues of harmonization, as well as the issues which are not harmonised on the EU level.

Based on the comments provided above, and considering that some of the envisaged outcomes are to varying degrees reflected in bachelor/master versions of the course description, the following changes are proposed (in yellow):

Bachelor

Skills

- can apply knowledge to solve cases involving copyright law in the national and European context,
- can cooperate with students across jurisdictions and contribute with perspectives from their own jurisdiction and legal background,
- can find, evaluate and present sources relevant to solving a concrete problem,
- can carry out limited independent research on issues pertaining to copyright law.

General

- can engage with contemporary debates regarding regulation and harmonization,
- can plan and carry out assignments within the set limits and time,
- can communicate the findings of independent research to a familiar audience and evaluate legal arguments both orally and in writing.

Vedlegg 5: Innspel frå Knut Einar Skodvin

From: Knut Einar Skodvin <Knut.Skodvin@uib.no>
Sent: Thursday, September 21, 2023 9:24 PM
To: elective-courses <elective-courses.jurfa@uib.no>
Subject: Endring av emnebeskrivelse, oppfølging av SU sak 35/23

Viser til e-post om endring av emnebeskrivelsen i JUS2318.

SU har ved behandling av sak 35/23 lagt til grunn nye krav som skal oppfylles gjennom undervisningen i JUS2318 uten at en har ønsket dialog med emneansvarlig før SU har truffet vedtak i saken. Emnet har forhøstsemesteret 2023 ca 70 bachelorstudenter. Det er uklart for meg hvilket ambisjonsnivå SU med sine foreslåtte nye krav egentlig har sett for seg, og hvordan SU ser for seg at ambisjonsnivået skal møtes innenfor gjeldende ramme for undervisning.

JUS2318 har en obligatorisk gruppeoppgave som er ment ivareta mange av de krysskulturelle aspekter som er pekt på i forslaget til endring fra SU sin side. I gruppearbeidet settes studentene nettopp sammen på kryss av nasjonal bakgrunn. Dette er åpenbart likevel bl.a. ikke nok til å tilfredsstille et krav om "perspectives on common legal challenges". Hva som ligger i dette er uklart i innhold for min del, men studentaktivitet rundt det vil kreve langt mer enn det nåværende opplegget.

Det er også uklart for meg hvordan SU mener en skal bidra med "perspectives from their own country" i et emne i krigens folkerett. Norske perspektiver har vært begrenset, og er stort sett sikkerhetsgradert, slik at den jevne student i liten grad kan bidra med nasjonale perspektiv.

At undervisningen skal sertifisere studenter for evne til å bidra på fremmedspråk muntlig i en undervisningssituasjon over et meget begrenset antall undervisningstimer med ca 120 studenter i salen er også vanskelig.

SU har invitert til et møte der SU vil belyse hvordan en ser for seg at utfordringene løses. Møte er fastsatt til 26. oktober. Jeg skal til tross for dette gi mine innspill til de foreslåtte endringer innen 2. oktober. Jeg ser i denne situasjonen ikke noe annet alternativ enn å motsette meg de foreslåtte endringene.

For ordens skyld nevnes at emnebeskrivelsen for JUS2318 ikke inneholder krav til "skills".

Det bør også nevnes at de foreslåtte endringer i emnebeskrivelse ikke inneholder krav om obligatorisk oppmøte.

Med hilsen,

Knut Einar Skodvin
Professor
Faculty of Law
University of Bergen
Phone: +47 55589784
[Knut Einar Skodvin | University of Bergen \(uib.no\)](mailto:Knut.Einar.Skodvin@uib.no)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 63/23
Møtedato: 19.10.2023
Journalnummer: 2023/1

Litteraturliste for JUS2321 Introduction to Chinese Civil and Commercial Law.

Stodieutvalget vedtar litteraturlister for engelske valgmemner som skal undervises for første gang i vårsemesteret 2024.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovudlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal vidare tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovudlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekananen uttaler at valgmemner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovudlitteratur per studiepoeng og spesialeemner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovudlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlige professor professor Bjørnar Borvik og professor Man Hongjie har lagt frem litteraturlister for emnet JUS2321 Introduction to Chinese Civil and Commercial Law hvor hovudlitteraturen utgjør 310 sider, hvilket er lavere enn normen på ca. 45 sider per studiepoeng for emner på tredje studieår.

Årsaken til at deler av civil code er tatt inn som pensum skyldes at det finnes svært lite relevant engelsk litteratur i emnet. Dette er også årsaken til at det samlet sidetall er under normen på ca. 450 sider. De emneansvarlige uttaler til dette at både litteraturen og forelesningene samlet sett skal sikre at studentene oppnår læringsutbyttet. Dette er også grunnen for at det er obligatorisk oppmøte på forelesningene i emnet.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS2321 Introduction to Chinese Civil and Commercial Law for
vårsemesteret 2024 vedtas.

17.10.2023

ANNNI

Vedlegg Litteraturliste

Hovedlitteratur

- Meng Wan, Feng Zhu, Benedict Amour, Hailong Tang (2022): The Civil Code of PRC
 - Book1: Chapter 1-3, 6-8;
 - Book2:1-4, 6, 10, 14, 16-19;
 - Book3: 1-9;
 - Book4: 1-6;
 - Book5: 1-6;
 - Book6:1-3;
 - Book7: 1-4.

Pages: 176

- Zhu Wang (2020): On the Constitutionality of Compiling a Civil Code of China, a Process Map for Legislation Born out of Pragmatism. Chapters 1-5 and Chapters 14-15. (pp 3-73 and pp 275-301)

Pages: 96

- Perspectives on Chinese Business and Law, Publisher: Intersentia, Online publication date: January 2019, Print publication year: 2018, Online ISBN: 9781780687643, DOI: <https://doi.org/10.1017/9781780687643>
 - The chapters:
The Chinese Company Law, pp 179-214,
and Chinese Intellectual Property Law, pp 369-372.

Pages: 38

Total pages: 310